

„Elsősorban tanár vagyok”

Talán nem túlzás Halmi Erzsébetről, a matematika tanszék docenséről (mindenki „Erzsikejéről”) azt állítani, hogy az egyetem valamennyi hallgatója jól ismeri, hiszen I. évfolyamos korában mindenki hozzá fordul kérdésével, problémájával. A felsőbb éves, a végzős hallgatók is szeretettel emlékeznek vissza rá. „Előadások után mindig tartott konzultációkat, bárki elmehetett hozzá, tekintet nélkül arra, hogy tanítványa volt-e az illető, vagy nem.” — meséli egy IV. éves hallgató. Népszerűségét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy két éve Szeretett Oktatóink Kupát szavaztak meg neki a KEN-en a diákok.

A matematikát huszonöt éve oktatja az egyetemen, kutató munkájának területe a lineáris algebra. Negyedik éve dékánhelyettes. Ebben a tanévben négyháztízven magyar és harminchat külföldi hallgató gondja az ő gondja is. Lelkiismeretes, pontos munkája elismerésül a Munka Erdemrend ezüst fokozatával tüntették ki április 4-én.

— Hogy érte a kitüntetés?
— A nem várt öröm, a kellemes meglepetés mindig jól esik az embernek. Igaz, kap-

tam már miniszteri dicséretet, de egy ilyen magas állami kitüntetés nagyon meghatott.

— Dékánhelyettes, tanár, kutató egyszemélyben. Hogyan tudja egyetemetni ezt a három területet?

— Azt hiszem elsősorban tanár vagyok. Szeretem a tárgyat is, a hallgatókat is. De a tanításon belül is differenciálnom kell, hiszen a II. éves népgazd. terv. szakosok matematika órái, az I. évfolyamosok gyakorlati és a mérnök-főgazdász képzés más-más módszertani felkészülést igényel. Köztudott, hogy a tervgazd. szakra járóknak magasabb szinten kell elsajátítaniuk a matematikát, de ez mégsem jelenti minden esetben azt, hogy ezek a hallgatók jobban is tudják a tananyagot. Tehát meg kell velük szeretetni a matematikát, hogy a későbbiek folyamán ne legyenek nehézségeik, értékek és élvezzék, amit csinálnak.

Az előbb említettem a módszertant. Ennek nagyon fontos szerepe van a tanítás korszerűsítésében is. A tananyag helyes kiválasztásával, a jó módszertan alkalmazásával elsősorban az a cél, hogy olyan szintű tudást biztosítsunk, hogy az egyetemen elsajátított ismereteket 10—15 év múlva is hasznosítani tudják a jelenlegi hallgatók. A dékánhelyettesi munkám emberekkel való foglalkozást jelent — szívesen végzem ezt a megbízatást.

— Mit csinál szabadidejében?

— Szabadidőben? — kérdez vissza nevetve. — Társadalmi munkában tagja vagyok a XII. kerületi Tanács közgazdasági szakbizottságának. De ha úgy igazán van egy kis időm, akkor olvasok, el-elvegek hangversenyekre — sajnos ehhez nagyon ritkán jutok hozzá.

Egressy

Jubileumi ünnepség az egyetemen

(Folytatás az 1. oldalról)

Az önálló magyar közgazdasági egyetem koncepcióját az 1900. évi kassai gazdaságkongresszuson fogalmazták meg először, néhány évvel később már konkrét tervek is kidolgoztak. „Ennek az egyetemnek három fő fakultása lehetne — fogalmazták meg 1906-ban — a mezőgazdasági, az ipari és a kereskedelmi. Mindegyik fakultás tervterve a közgazdasági általános tudományokon alapulna. S a legfőbb mai kérdések iránt érdeklődő kutató aligha állhatja meg, hogy ne idézze fel a kétharmad évszázada oly pompásan megfogalmazott érvet: nagyon rövidlato jünnépolitika volna az, mely éppen a gazdasági tudományoktól vonná el az anyagi eszközöket, tehát azon tudományoktól, amelyekről saját megerősödését a legalaposabban remélheti... a magyar államnak még nem volt alkalma oly gyümölcsöző befektetésre, mint aminőnek a közgazdasági egyetem kínálkozik.”

Az egyetem létrehozása azonban még sokáig váratott magára. „A kibontakozás meglepő módon a világháború nehéz éveiben indult meg. A Vallás- és Közoktatási Minisztérium úgy döntött, hogy nem szervez ugyan önálló egyetemet, de a budapesti tudományegyetem keretében ötvödik, közgazdasági fakultást létesít. A Minisztertanács 1918. október 29-én hozott döntést, de mielőtt a királyi jóváhagyás megérkezett volna, a monarchia zajosán összeomlott...”

A Közgazdasági Kart azonban már nem tudta maga alá temetni. Az 1920. évi 21. tc. intézkedett a tudományegyetemhez kapcsolt négyéves képzési idejű közgazdasági fakultás megalapításáról.”

A felszabadulást követő hatalmas politikai-társadalmi változások keretében nyílt lehetőség az önálló Közgazdaságtudományi Egyetem létrehozására. „... felsőoktatá-

sunk történetében végül is ekkor született meg a közgazdaságtudományt zárt rendszerben, összességében és önálló keretek között oktató felsőoktatási intézmény. Ha visszagondolunk azonban az előzményekre, s különösen a századfordulón kidolgozott tervzetszerekre, a kar alapítását megelőző javaslatokra, akkor pontosabb úgy fogalmaznunk, hogy **jélevszázados tervek realizálására került sor az új körülmények közepette...** Az új intézmény képzési tartalma természetesen hatalmas átalakuláson ment át. Változatlan maradt ugyan az alapvető koncepció, ami egyidejűleg egyetlen intézményben egyesíti a két képzési irányt, az egyetemi jellegű és komplexitású „tisztképzést” és a „hasznos tisztviselő, jó szakemberek” főiskolai jellegű, gyakorlati orientált képzést. Ezt változatlanul olyan módon kívánták biztosítani, hogy az első évfolyamok viszonylag sok, alapozó elméleti-módszertani tárgyra a felső évfolyamok szakmára orientált, ágazati specializáltságú szakképzése épült.

A szervezeti útkeresések, tartalmi átalakulások közepette egyre nyilvánvalóbban bontakozott ki a szűkebb specializáció igénye... Ez részben természetes következménye volt annak a következtetésnek, hogy a Közgazdaságtudományi Egyetem az ország egyetlen közgazdasági felsőoktatási intézménye legyen. Ertelemszerűen kellett tehát biztosítani a gyakorlati közgazdasági területek minden irányú szakemberszükségletének kielégítését, elemző, hosszú távú népgazdasági folyamatok megértésére, tervezésre alkalmas közgazdák és könyvelők, beosztott statisztikusok, tervelőadók nagy tömegű kiképzését.”

A népgazdarög fejlesztési feladatai fokozottan igényelték az egyetem bekapcsolódását a gyakorlatba, növekedtek az igények egyetemünk okta-

tóival szemben. S „... bár az 1965-ben elfogadott új tervterv koncepciója alapvetően jónak és előremutatónak bizonyult, rövidesen, egy évi előkészítési után 1968-ban újabb egyetemi reformlépésre került sor... Az 1965. évben elhatározott és 1968-ban bevezetett gazdasági reform egyaránt hatalmas változást hozott a kutatásban és a gyakorlati közgazdasági munkában. A tudomány korábban elképzelhetetlen mértékben kapcsolódott össze a gyakorlattal, kapott megbízást és vállalt részt a gyakorlati feladatok megoldásában...”

... A gazdasági reform támasztotta közgazdász igények jobb kielégítésére tett erőfeszítések összekapcsolták a reform munkálatokat szolgáló kutatások felkarolásával.

elhelyezkedés pedig e konfüzió kötelező elfogadásának bürokratizálásánál aligha tehet többet. S ez a helyzet érdemileg mit sem változtat annak az immár 50 éve időről időre sürgetett követelmények megvalósítása nélkül, hogy — mint annyi más pályán — törvény szabályozza megfelelő munkakörök betöltésénél a közgazdasági egyetemi diploma igényét, illetve a közgazdasági munkakörök és a különböző képzési szinteknek megfelelő diplomák kapcsolatát.”

Ez a kérdés az esti-levelező tagozatnál is felvetődik és „egyben éppen ennek új megszervezése révén biztosíthatnánk a két közgazdasági képzési szint konzekvens elválasztása mellett legalább annyira szükséges intézményes összekapcsolását is.” E cél elérése

A jubileumi ünnepség résztvevői

Gazdaságpolitika és vállalat egyaránt igényelte, sürgette a gyakorlati feladatok megoldásába való intenzív közreműködést. A tervszerűbb tudományos kutatási tevékenység új szervezeti rendszerében a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem vállalta a „Szocialista Vállalat” kutatási főirány országos koordinálását és kutatási feladatainak egy részét. Ugyancsak gyors ütemben bontakoztak ki vállalati és irányító intézmények gyakorlati feladatait elősegítő szerződéses kutatások...”

A hetvenes évek elején az egyetemen ismét napirendre került a képzéskorszerűsítés. Ez volt az első tudatos törekvés az egyetem és a főiskolák közötti munkamegosztás kialakítására, ez alkalommal ülték először össze az intézmények képviselői és kerestek választ a különböző közgazdasági képzési szintek és irányúk megválasztatlan kérdéseire.

Az 1973 és 1976 közötti reformmunkák fő indítékai között szerepelt annak a felismerése is, hogy „mint felsőoktatásunk egésze, a Közgazdaságtudományi Egyetem oktatási rendje is erősen magán hordta a megelőző évtizedek alapvető oktatáspolitikai hibáinak jegeit. Azt ugyanis, hogy az ismeretanyag rohamos bővülésével az oktatás reménytelen versenyfutásba kezdett: a mind több és több új ismeretet igyekezett beleszűrni a tantárgyakba, tantervbe.”

A reformok vázlatos áttekintése után a rektor ráért a referátum címében is jelzett — megoldatlanságokra. Első helyen említette, hogy „az egyetemi és főiskolai szint és képzési irány egyértelműbb tartalmi szétválasztása, az egyetemi, illetve a főiskolák helyzetének, szerepének világosabb megjelölése ellenére felsőoktatási és munkaerőgazdálkodási politikánk korántsem vonta le konzekvensen a szükséges következtetéseket... Az egyetemi elhelyezések látszólagos gondtalansága (három-négyezer annyi álláspályázat meghirdetése, mint amennyi végzős hallgató van), és tervszerűségének látszólagos növekedése (a spontán elhelyezkedés helyett az alaposan szabályozott pályázati köztetés bevezetése) a valóságban, a dolog érdemét tekintve egyáltalán nem biztosítja a legelemből tervszerűséget sem, azt ugyanis, hogy az egyetemi végzettségű közgazdák az egyetemi képzés szintnek megfelelő népgazdasági, vállalati munkahelyekre kerülhessenek... A kötelező pályázati

érdekében a munka melletti egyaránt igényelte, sürgette a gyakorlati feladatok megoldásába való intenzív közreműködést. A tervszerűbb tudományos kutatási tevékenység új szervezeti rendszerében a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem vállalta a „Szocialista Vállalat” kutatási főirány országos koordinálását és kutatási feladatainak egy részét. Ugyancsak gyors ütemben bontakoztak ki vállalati és irányító intézmények gyakorlati feladatait elősegítő szerződéses kutatások...”

Másodikként emelte ki a rektor a főiskolák kérdését. „Főiskolai hálózatunk korántsem konzekvens, s ez maga is akadály a munkamegosztás következtetésének. Ez egyaránt igényli a tartalmi, szervezeti és létszámfejlesztési korrekciók megtervezését.”

„Végül harmadik mozzanatként hadd emeljük ki: eléggé strukturált-e közgazdasági felsőoktatásunk? Az egyetemi és főiskolai szintek elkülönítése nyilvánvalóan jelentős előrehaladás e téren. Ha az egyetem bár fokozatosan is, de konzekvensen halad előre az egységes alkotó-elemző egyetemi közgazdaságtudományi képzésben, akkor a szintek elkülönítése, a munka melletti kétféles rendszerének bevezetése esetén pedig e szintek összekapcsolása még inkább megoldottnak mondható. Közgazdasági felsőoktatásunk történelmi fejlődési útját figyelembe véve — mondta befejezőül a rektor — mégis arra a következtetésre jutottunk, hogy el kell különíteni a jelenleg már létező képzési szinteket, azon belül egyengetni kell az egyetem további fejlődésének útját az egységes funkcionális univerzális képzés erősítése irányában, rendezni és fejleszteni kell a főiskolai hálózatot, hogy minden szükséges területre, megfelelő szinten biztosítsa a gyakorlati szakembereket. E két szintet a munka melletti képzés rugalmas és korszerű formáival kell összekapcsolni. Ugyanakkor a középfokú iskolai képzés tartalmának funkcionális fejlesztése mellett a felsőfokú közgazdasági képzés strukturáltabb rendszerét, az egyetem és főiskola nélkül, rövidebb, de rendezett tanfolyami formákban biztosítsuk a szükséges kiképzést. S mindezt, rendeltileg szabályozott módon, a megfelelő munkakörök betöltését megfelelő képessésséggel.”

Közgazdasági felsőoktatásunk hosszú útját vizsgálva immár a jövőbe érkeztünk. Láthatunk azonban a folyamatok összefüggését, erős kontinuitását. A múlt a jelen, s a jelen már a jövő része. Felelősek vagyunk érte.”

Az előadás befejeztével a tudományos konferencia célután szekciósüléseken folytatta munkáját.

F. S. P.

Hogyan működnek a blokkok?

Az álláspontok eleven ütköztetését várjuk

A Munkagazdaságtan alternatív blokk szakmegköltés nélkül fölvehető. A blokk programjában megjelölt képzési cél szerint a blokk a korszerű gazdasági műveltséghez tartozó, a különböző munkaterületeken egyaránt jól használható munkatudományi, illetve munkagazdaságtani ismereteket kíván nyújtani. Ezek az ismeretek ugyanakkor jó alapot jelentenek majd azok számára, akik pályájukat munkaközvetítő területeken kívánják kezdeni. A blokk tananyaga három tárgyból áll, ezek: Munkagazdaságtan, Munkaszociológia, Munkapszichológia. Ennyi derült ki a blokkról a hivatalos dokumentumokból. Az, hogy miért nyerte el a hallgatók tetszését, kiderül dr. Kovári Györggyel folytatott beszélgetésünkből.

— Mi a véleménye a blokkrendszeréről?

— Úgy gondolom, hogy ez, a képzéskorszerűsítésének hasznos és előremutató mozzanata.

— Nem jelent-e komoly nehézséget a tanszék számára, hogy a különböző szakokról különböző tudással jöjnek a hallgatók?

— Minden új és rugalmas képzési formánál gondot jelent az, hogy nem homogén hallgatói csoport kerül össze. A blokkoknál azonban én látom azt az előnyt, hogy — amennyiben a választás önálló, és meggondolt volt — az érdeklődés egyben szakmai elkötelezettséget is jelent. Ettől eltekintve sem gondolom azt, hogy bármely oktatási formában az eredeti felkészültség és a képességek szempontjából teljesen kiegyensúlyozott hallgatói társaság jöhetne össze. Az már oktatási módszerek kérdése, hogyan lehet ezeket a különbségeket áthidalni, az eltéréseket úgy ki egyenlíteni, és az ambíciókat úgy érvényesíteni, hogy az végül is a kollektív munkát segítse.

A tanszék hosszabb távú képzési koncepciója szempontjából a blokkrendszer egyértelmű támogatásra talált. Nekünk kezdettől fogva az volt a felfogásunk, hogy az egyetem túlzott szakosítása nem szolgálja megfelelően a közgazdász-képzés szemben támasztott gyakorlati követelményeket. Ezért a munkaügyi szakemberek képzését is látványilag a postgraduális képzés keretében látjuk megoldhatónak. Mi arra gondoltunk, hogy a blok-

kon olyan munkaügyi ismereteket kell — lehetőleg interdiszciplináris módon — adnunk, amelyek szervesen kiegészítik a hallgatók általános közgazdasági műveltségét.

— Hogyan jött létre a blokk?

— A blokk kialakítása nem előzmények nélkül történt. 1974-ben a munkaügyi szak-közgazdász képzésben három interdiszciplináris blokkot vezettek be, amelyeket annak idején a tanszék részvételével és irányításával működő teamek dolgoztak ki. Ezt perzse a nappali képzés követelményeinek megfelelően át kellett formálni, továbbá lehetővé vált, hogy a tanszék azóta lezárt kutatásainak eredményeit, szintén integráljuk. A blokk létrehozása során támaszkodhattunk a szociológiai kutatócsoporttal kialakult tradicionális és zavartalan együttműködésre és most az új összetételű ipari üzemszervezési tanszékkel is eredményesnek ígérkező kooperáció van kibontakozóban.

— Hogyan épül fel a blokk szerkezete?

— A koncepció az, hogy a foglalkoztatás, a munkaerőgazdálkodás, valamint a bérezés és ösztönzés ismeretanyagát problémacentrikus közelítésben tárgyaljuk. Ez azt jelenti, hogy az anyag tagolása nem a közgazdasági megközelítési szintek (makro-mikro) szerinti bontásra épül, hanem egy-egy munkagazdaságtani probléma szervezi az oktatást, amelyre természetesen épül rá a kötelező irodalom. A jegyzet számos fejezete elkészült és túl van a

lőnböző tudományági megközelítése egy helyen szerepeljen.

— Milyen az oktatás formája?

— Az oktatás előadások és szemináriumok keretében folyik. Az oktatást úgy választottuk ki, hogy a hallgatókkal való folyamatos kontaktus kialakítása érdekében a tantervben szereplő tárgyakból lehetőleg két előadó legyen, akik az előadáshoz kapcsolódó szemináriumok foglalkozásokat is vezetnek. Így a munkaerőből Timár János—Köncz Katalin, a bérből Pongrácz László és én, szociológiából Nemes Ferenc—Andics Jenő, csak a pszichológiát oktatja egyedül Magyar Beck István.

— Mit várnak ettől?

— Ez egyrészt folyamatos együttműködést jelent az egyes tárgyak gondolói között, a kölcsönös kontroll lehetőségét és észszerű munkamegosztást is. Ez arra is módot ad, hogy egy specifikus területet kutató szakember bevigye az oktatásba is. Esetenként az előadók álláspontja eltér és ütközik. Ezt mi egyáltalán nem látjuk veszélyforrásnak, hiszen egy sor olyan témáról van szó, amelyekről a szakmában is termékeny viták folynak. Épp a különböző álláspontok eleven ütköztetésétől várjuk, hogy a szemináriumon a hallgatókat megragozó hasznos eszmecserékre kerüljön sor. A téma jellege olyan, hogy lexikális tudással önmagában nem érnek el a kívánt célt.

— Hogyan állnak a tananyaggal?

— Legfontosabb feladatunk most a jegyzet első változatának elkészítését tekintjük, hogy a hallgatók egy olyan törzsanyag birtokába kerüljenek, amelyre természetesen épül rá a kötelező irodalom. A jegyzet számos fejezete elkészült és túl van a

szakmai vitákon, így minden remény megvan arra, hogy a hallgatók a következő félévben megkapják. Ez még korántsem jelenti a tanszék számára a tananyagfejlesztő munka lezárását, hiszen a végső cél a munkagazdaságtan legfontosabb ismereteinek első magyar nyelvű összefoglalása tankönyv vagy kézikönyv formájában.

— Megfelel-e elképzeléseiknek a blokkot választó hallgatói gárda?

— Eredetileg 25—30 hallgató jelentkezésére számítottunk. Huszonhét lettek, ebből tizenkilenc iparos, egy pénzügyes, három áruforgalmis, kettő közlekedés és kettő külkeres. Ez érdeklődéssel teljes mértékben elégedettek vagyunk, bár a szakok szerinti megoszlásnál meglehetősen hiányoltuk az általános karon tanuló hallgatók jelentkezését. Első pillanatban meghökkenőt volt a hallgatók egy részének gyenge tanulmányi eredménye. Az eddigi tapasztalatok alapján azonban elmondhatjuk, hogy a tanulmányi fegyvellemmel és a szakmai aktivitással összefüggő agyálkaik eloszlottak.

— Értékelik-e menet közben a blokk tapasztalatait?

— Igen. Ebben a hallgatók rendszeres visszajelzése mellett támaszkodunk a tanszék dolgozó két gyakornok nagyon kritikus észrevételeire is. Ők végighallgatják az összes előadást és szemináriumat és egyik feladatuk, hogy a blokkról — kicsit néve — a hallgatók szemével nézzék — átfogó szakmai-didaktikai értékelést adjanak. En így látom, hogy a tanszék fiatal oktatói nagy felelősséggel és lelkesedéssel vesznek részt ebben a munkában. Jellemző, hogy vannak olyan foglalkozások, amelyet szinte az egész tanszék meghallgat, és utána kollektíven kiértékel.

Pál Kata

Jubileumi tudományos ülészek

Agrárközgazdasági szekció

Csizmadia Ernő akadémikus megnyitójában emlékeztet arra, hogy az agrárpolitikai kérdések az agrárközgazdászok mellett más szakembereket is élénken foglalkoztatnak. Így a most már rendszeressé váló tudományos ülészek megrendezése jó lehetőséget teremt a különböző szakmai kérdések megvitatásához. Ugyanakkor a vitákhoz az MSZMP KB március 15-i ülésén, a mezőgazdaság feladataival összefüggésben felvetett kérdések megbeszélésének fóruma is lehet.

A szekció bevezető referátumában Vági Ferenc egyetemi tanár „A népgazdasági érdek és a vállalati fejlesztések” címmel készített tanulmányának főbb következtetéseit ismertette.

Elmondta, hogy jelenlegi körülményeink között a gazdálkodás irányítása és megvalósítása tudományosan akkor megalapozott, ha

megvalósul a népgazdasági érdek és a vállalati érdek összhangja.

Az érdekeltséget a növekedés tartja fenn és megfordítva az érdekeltség támogatja a növekedést. Ugyanakkor a fejlesztések átalakítják az érdekeltségi viszonyokat is. Ennek következtében újra és újra meg kell teremteni, ki kell alakítani a fejlesztést szolgáló érdekeltségi viszonyokat.

Az előadó 1968-75 közötti időszakra vonatkozóan bemutatta, hogyan alakult, illetve valósult meg a népgazdasági és a vállalati érdek összhangja s ennek megfelelően a vállalati érdekeltség.

A vállalati érdekeltség azonban elsősorban jövedelemérdekeltség, míg a népgazdasági érdek elsősorban a szükségletek kielégítését fogalmazza meg a nemzeti jövedelemhez való hozzájárulás feladata mellett.

Ebből azonban ellentmondások is kifejlődhetnek és esetenként elő is fordulnak.

A vizsgált időszakban az egy főre jutó bruttó jövedelem az állami és a szövetkezeti szektorban közel azonosan mozgott, s mintegy 8 százalékos töltet ki. A létszámszökkenés mellett bekövetkezett növekedés a jövőbeni személyi jövedelmek megalapozásához is fedezetet nyújtott.

A fejlesztési érdekeltségben egy súlyponti tendencia ment végbe és ezért a vállalatok a szükséges jövedelmek előteremtését a fejlesztések körének kiszélesítésével igyekeztek el- lenyújtani.

A gazdálkodásban még mindig megfigyelhető eszközigé-

nyesség növekedése viszont gyengíti a fejlesztésben való érdekeltséget. S mindez a vállalati növekedés szemszögéből a gazdaságok között egy elég erős differenciálódáshoz vezetett.

A bevezető referátum és az előzetesen írásban közreadott 18 tanulmány számos olyan izgalmas kérdést tett vizsgálat tárgyává, amelyek gazdálkodásunk jelenlegi szakaszában komoly figyelmet érdemelnek. A hatékonyság mellett a termelési szerkezet, a mezőgazdaságban megjelenő érdeklődések továbbá a sikeres gazdálkodást megajánló módszerek, s alkalmazásuk révén nyert tapasztalatok fogalmazódtak meg az írásos tanulmányokban.

A szóbeli referátum utáni vitában a hozzászólások elsősorban a jelenlegi időszakban kiemelt szereppel bíró, hatékonyság köré csoportosultak. Ebben különösen

nagy hangsúlyt kapott az eszközigenység növekedésének, illetve ami vele azonos, a hatékonyság romlásának elemzése, okainak feltárása a várható alakulásának előrejelzése.

A hozzászólók azonban sokszor eltérő megközelítést alkalmazva fogalmazták meg következtetéseiket is így igazában a konklúziók igazi szembeállításának nem volt meg a reális alapja. Ahhoz, hogy a hatékonyság vállalati szintű vizsgálati eredményeit jobban a helyére tegyék szükség van további, elsősorban struktúra vizsgálatokra, továbbá egy-egy ágazaton belüli hatékonyság vizsgálatra is.

Egy mutatóval jellemezni a hatékonyság alakulását, a kiváltott hatásokat a maguk összességében aligha lehet. Nagyon kívánatos lenne olyan mutató kidolgozása pl. amelyben mód nyílna a fejlesztésekben megjelenő többletbe-fektetések és a nekik betudható többleteredmények összevetésére. E vonatkozásban további módszertani előrelépésre is szükség van.

A mezőgazdaság érdeklődési területén a konfliktusos helyzet jó érzékel- tetésére került sor a mezőgazdaság gépi igényének a hazai ipar, illetve import által történő kielégítése vonatkozásában.

A fokozott érdeklődést jól jelezte, hogy este még mindig több mint 50-en hallgatták meg az előadót, amelyben Hont János kiemelte, hogy az ülés ugyan berekesztésre került, de a vita a későbbiekben különböző fórumokon folytatódik majd.

Gazdasáspolitikai szekció

Két-két egyetemi tanár, docens, és tanársegéd, egy adjunktus és egy hallgató tartott referátumot.

A délutáni ülésen Hetényi István államtitkár elnökölt. Úgy tűnt, minden feltétel adva volt, hogy sikeres legyen a szekció munkája.

A délelőtti három előadás, (Stark Antal, Mandel Miklós, Hőgye Mihály), „apropóján” élénk vita alakult ki arról, hogy a gazdasáspolitikai célok között milyen helyet foglal el a növekedés. Először a legfontosabbak, az alapvetőnek, vagy lényeges következménynek tekintjük-e, a növekedés ütemét és nagyságát a tervezéskor és a gazdasáspolitikai megítélés- léséskor?

Milyen tényezőkkel van szoros kapcsolatban a növekedés? A kibontakozó polémiában Morva Tamás igazgató és Németh Miklós (Tervezési Intézet) bizonyították a legaktívabbnak, de a fel- szólalók között volt két külföldi vendég is.

A délutáni ülés kezdetén már csak „félház” volt, kb. húsz érdeklődő — egy-két kivétellel diákok — előtt tartotta meg László János, majd Gergely István referátumát. Sajnos, a délelőtről elnapolt vita nem folytatódott.

Amikor 16 órakor az utolsó előtti előadó (Mohai György) szót kapott, ugyanannyian ültek a nézőtérre, mint a pulpituson, a szekciót záró, Véghegyi József által tartott referátum pedig már az elnökség döntő fölénye- jében hangzott el.

A szekció munkájából kiemelkedett Hetényi István rendkívül magas színvonalú elnöki tevékenysége. Minden előadóról véleményt mondott (és nem mindig dicsért!) kérdéseivel a lényegre tapintott. Valamennyi témáról röviden kifejtette álláspontját, így az előadók közvetlenül képet alkothattak kutatási területeik fontosságáról, munkájuk gyakorlati hasznáról. Az OT államtitkáranak volt egy keserű félmondata is, a látogatottság kapcsolatban.

Sommásan fogalmazva:

A szekció délutáni munkájának látogatottsága méltatlan volt az egyetem 30. évfordulójához, saját ünnepünkhöz.

Jogos a kérdés: a délután 4 óra utáni időszak alkalmatlan volt-e arra, hogy szakmai kérdésekkel foglalkozzunk, vagy az előzetes propaganda (meghívók szétküldése, tézisek sokszorosítása stb.) hiányzott-e?

FOGYASZTÁS ÉS ÉLETMÓD SEKCIÓ

Az ülés referátumainak rövid ismertetésekor abból — a Kappanyos Vince előadásában elhangzó — gondolatból indulhatunk ki, miszerint a gazdasági és társadalmi fejlődés jelenlegi szintjén már lehetőség van alternatívák kidolgozására, különböző variánsok közötti választásra a döntéskor. Az egyes alternatívák megfogalmazását bonyolultabbá teszi az a körülmény, hogy a fogyasztás szféráján belül egyre nagyobb a nem anyagi jellegű fogyasztás aránya. Maga az anyagi fogyasztás is egyre összetettebbé válik.

Aktuális kérdés továbbá, hogy elméleti kidolgozást nyerjenek azok a célok, értékszempontok, amelyeket az alternatívák mérlegelésénél figyelembe kell venni ahhoz, hogy a fogyasztás a kívánatos irányba fejlődjön.

A fogyasztás kérdéskörének egyik nagy elméleti és gyakorlati dilemmája, hogy a fogyasztás javak milyen aránya és mely típusa kerüljön a piaci csatornán és mely a közösségi alapokból, nem piaci csatornán a fogyasztókhoz. Három Balázs előadása e két csatorna ellentmondásos viszonyával, koronként változó megítélésével foglalkozott.

A fogyasztás lehetőségeit, határait nagymértékben meghatározza a jövedelmi helyzet. A lakosság

jövedelmi helyzetének megítélése történhet abszolút értelemben, amikor is a kérdés az, hogy a jövedelem elegendő-e minden rétegnek, csoportnak az adott gazdasági-társadalmi szinten értelmezett létminimum biztosítására?

Másrészt vizsgálhatjuk a jövedelmekben tapasztalható differenciákat. Ezekkel a kérdéskörökkel foglalkozott Poszmik Erzsébet és Simonits Zsuzsa előadása, elméleti megközelítésben és a hazai gyakorlatra vonatkoztatva azokat.

Az anyagi fogyasztás színvonalát és szerkezetét a jövedelmi helyzeten kívül számos más gazdasági és társadalmi tényező is befolyásolja. Így korunk

egyik legnagyobb hatása és élet minden területére kiható jelensége az urbanizációs folyamat. Hatása nemcsak a jogi értelemben vett városok ha-

táráig terjed, hanem a városok összetett funkciója miatt valójában a legkisebb településekre is.

Az urbanizációs folyamat hazai kialakulását és vele párhuzamosan a fogyasztás kereskedelmi forgalom tendenciáit elemezte Molnár László előadása.

A fogyasztás alapvető egysége a család, amelynek tanulmányozása azért különösen fontos, mert belső élete, döntései kivülről nem szabályozhatók. Hoffmann Istvánné előadásában a család gazdasági-kutatás újabb eredményeiről, a kutatás további irányának terveiről számolt be.

Az anyagi szükségletek színvonalára és struktúrájára

az életmód egyik alapvető dimenziója, az egyes társadalmi rétegek preferencia rendszerének fő jellemzője, éppen ezért került az életmódkutatások középpontjába. A hazai kutatások tapasztalatai arra mutatnak, hogy a szükségletstruktúra alakulását számos társadalmi tényező befolyásolja, „eltéríti” az anyagi jövedelmi szint szerinti várt mozgástól.

Jelen sorok írója referátumában erről a kérdéskörrel fejtegette ki néhány gondolatot. A fogyasztás egyre differenciáltabbá válna,

a minőségi elemek előtérbe kerülése egyben azt is jelenti, hogy egyre bonyolultabbá válik a fogyasztás tendenciáinak mérése és még fokozottabban a nemzetközi összehasonlítás. Ez a körülmény kihívást jelent a módszertan szakemberei számára, arra készítve őket, hogy a modern számítástechnika lehetőségeit is kihasználva új, összetett mutatókat, mérési módszereket dolgozzanak ki.

Ilyen kísérletéről számolt be Melega Tiborné.

Az elhangzott referátumokat színvonalas hozzászólásokkal egészítette ki néhány hallgató és külföldi vendég.

Az ülés legfőbb értéke — mint talán a rövid ismertetésből is kiderül — az interdisciplinális megközelítés volt, amelynek tanulságai valószínűleg további párbeszédre és együttműködésre készítik a különböző tudományágak megjelent képviselőit.

Világgazdasági szekció

A „Világgazdasági szekció” üléseit nagyon pozitívan kell értékelnünk. A jelenlegi világgazdasági helyzet bonyolultságának megfelelő, de egyúttal összefüggő témák kerültek tárgyalásra. A szekció megnyitó ülésén

az ülés elnöke, dr. Nyilas József tanszékvezető egyetemi tanár és társelnöke, Kovács Gyula, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese éppen a világgazdasági jelenségek fontosságát hangsúlyozta a magyar népgazdaság fejlődése szempontjából.

A szekció munkájában az egyetem 5 tanszéke vett részt: a világgazdasági tanszék (2 referátummal), a nemzetközi kapcsolatok tanszéke (2 referátummal), a külkereskedelmi tanszék (3 referátummal), a statisztikai tanszék (2 referátummal) és a közgazdasági elméletek története tanszék (1 referátummal). E mellett jelentős számban vettek részt a baráti szocialista országok tudományos intézeteinek, oktatási intézményeinek magasrangú képviselői a vitákban.

A külföldi vendégek többsége önálló referátumot tartott, a vitákban aktívan részt vett.

A szekciót színvonalas, jó előadások jellemezték, s bár az idő rövidsége miatt nagyobb terjedelmű vitákra nem kerülhetett sor, a majd publikálásra kerülő anyagok még több érdekes, új tudományos eredményt ígérnek.

A szekció üléseinek különös pozitívuma, hogy nemzetközileg ismert professzorok mellett a tanszék fiatal munkatársai is színvonalas felszólalásokkal tettek tanúbizonyságot elméleti felkészültségükről.

A szekciót általában nagyon nagy aktivitás jellemezte: a referátumok és körreferátumok kapcsán

mintegy 30 kérdést tettek fel a hallgatók. A résztve-

vők száma főidőben 90-100 körül mozgott, de még a 6 óra utáni vitákon is 35-40-en vettek részt.

Nagyon örvendetesnek tartottuk, hogy az állami szervek igen magasrangú szakemberei is részt vettek a szekció vitájában. Különösen említésre méltónak tartjuk, hogy a hallgatók is szép számmal képviseltették magukat: ez különösen a külgazdasági szakos csoportokra áll.

A szekció tudományos színvonalát jellemzi, hogy a két nap előadásai nyomán

új, érdekes gondolatok merültek fel: a világgazdaság egész rendszerére vonatkozó magyar és marxista elméleti kutatások vonatkozásában, a KGST nemzetközi gazdasági együttműködési mechanizmus szempontjából különösen fontos kérdésekben (transzfer rubel árfolyam kérdése), a jelenlegi tőkés integrációs folyamat főbb tendenciáiról, a tőkés világgazdaság fejlődésének perspektíváiról.

Az elméleti, általános eredmények mellett nagy szerepet kaptak a gyakorlati élet tapasztalatait általánosított kutatási eredmények.

A magyar népgazdaság és főképpen külgazdasága szempontjából értékes elemzést hallhattunk a magyar külkereskedelmi vállalatok tevékenységét akadályozó tényezőkről, a külgazdasági kapcsolatok hatékonyságát mérő mutatók alkalmazásáról, a külkereskedelmi cserearány alakulásáról, külgazdaságunk gazdasági növekedésben betöltött szerepéről.

A szekcióülés jól bizonyította, hogy az azonos problémák együttes vizsgálata hasznos eszmecserékre és eredményekre, termékeny vitákra ad lehetőséget.

Közgazdasági felsőoktatási szekció

A közgazdasági felsőoktatási szekció a plenáris megnyitói előadás folytatásaként,

dr. Garamvölgyi Károly, oktatási miniszterhelyettes elvtárs referátumával kezdte meg munkáját.

A képzési szintek szétválasztásáról a közgazdasági felsőoktatásban szükséges munkamegosztásról kifejtett vélemények igen jól tükrözték az érdekelteket esetenként eltérő, de az alapkérdéseken teljes egyetértéssel számot adó álláspontját.

Néhány hozzászóló a képzési szintek szétválasztását mesterségesnek érezte, illetőleg úgy vélekedett, hogy a kétfokozatú képzés megvalósításáról általában a közgazdasági felsőoktatásban nem helyes beszélni.

Egyrészt, a közgazdasági felsőoktatás nem annyira homogén jellegű, hogy annak minden egyes szakterületére érvényes sémát tudnánk kialakítani és alkalmazni. Másrészt a végzett hallgatók nem feltétlenül végzettségüknek megfelelő munkakörökben helyezkednek el. Nagyon sok egyetemet végzett hallgató lát el gyakorlatiasabb, „reproduktív” feladatokat és fordítva. E jelenség oka éppen a képzési szintek keveredésében keresendő, mely egyetemünk képzési struktúráját is jellemzi.

Közgazdasági felsőoktatásunk célja a társadalmi-gazdasági igények kielégítése mellett a képzés színvonalának emelése. Ennek érdekében helyesebb több megoldási alternatívát is felvázolni a kétfokozatú oktatás kérdéseinek eldöntéséhez.

Szerencsésebb lenne talán a képzési szintek elterése helyett a képzési irányok eltéréséről beszél-

ni, melyek végül is különböző képzési célokban fogalmazódnak meg.

A munka melletti képzés fontos szerepet játszhat, a racionális munkamegosztás kialakításában, de az ehhez szükséges, feltételek csupán a közgazdasági fellegű főiskolák egy részén adottak egyelőre.

A közgazdasági felsőoktatás munkamegosztásának kialakítása nem csupán az egyetem és a főiskolák között kíván egyeztetést. Nem szabad figyelmen kívül hagyni a napjainkban oly jelentős mértékben elburjánzó tanfolyamok rendszerét sem.

Több hozzászóló foglalkozott a külgazdasági szakemberek képzésével, melynek szerepe egy külkereskedelmi-re orientált gazdaságban rendkívül fontos.

A külkereskedelmi és általában a közgazdasági szakemberek képzésének interdisciplinális jellegének fontossága magától értetődik. Új színezetet nyer e kérdés a Pécsi Tudományegyetem esetében, ahol a közgazdasági és jogtudományi összekapcsolásával új típusú képzésre is lehetőség kínálkozik.

Ehhez hasonló képzési formáról adott tájékoztatást a London School Economics and Political Sciences professzora a mérnök-közgazdász képzésről szólva.

Nagyon fontos oktatási-módszertani kérdéseket vetett fel hozzászólásában az Uzgorodi Egyetem professzora a hallgatók önállóságára való nevelésével foglalkozva.

A szekció munkáját összességében igen jónak és hatékonyak ítélték.

Vállalatgazdasági szekció

A vállalatgazdasági szekció három témakörrel foglalkozott: a bérpolitika és bérszabályozás, a vállalati szervezés és irányítás, valamint a vállalati tervezés és stratégia aktuális kérdéseiről hangzottak el előadások.

Rendkívüli érdeklődést keltett a bérpolitika és bérszabályozás programja, olyannyira, hogy a 245-ös tereméből a nagyobb befogadóképességű 301-es előadóterembe kellett áttenni az ülést.

A főreferátumot dr. Megeyeri Endre tartotta a vállalati bérszabályozás néhány elméleti és gyakorlati kérdéséről.

Sajnos a korreferensek hozzászólásai a tervezettnél lényegesen hosszabbak voltak, így több — a programban meghirdetett — referátum megtartására nem maradt idő.

A szekció második napi programja a vállalati vezetés és a szervezés problémáival kapcsolatos előadásokkal kezdődött. A délelőtti ülésen öt referátum hangzott el:

— A népgazdaság vállalati struktúrájáról,

— A szervezéstudományban elterjedt nézetekről a vállalati szervezés lényegéről és szerepéről.

— A vállalat mint tanuló rendszer jellemzőiről.

— A szervezéstudományban problémájáról a kontingenciaelméletben.

— A vállalati működési modellek kialakításának kérdéseiről.

A referátumok után hozzászólásokra idő hiányában nem volt lehetőség.

A szekció délutáni ülésén a vállalati tervezés és stratégia aktuális kérdéseiről hangzottak el előadások.

A főreferátumot dr. Horváth László tartotta a hosszabb távú vállalati tervezés problémáiról.

A vállalatgazdasági szekcióban számos érdeklődést keltő előadást hallhattunk. A szekció üléseinek színvonalát emelhetné volna, ha hozzászólásokra, vitára is lehetőségük lett volna a résztvevőknek.

A szekcióülésekről tudósítottak: Balaton Károly, Blahó András, Forgács Csaba, Hrubos Ildikó, Mohai György és Tordai Ildikó.

Valóság

A Röpírat az öngyilkosságról című könyv 1972-ben történt megjelenése óta igen gyakran kap publicitást, társadalmi életünk e tragikus jelensége az öngyilkosság.

„Az úgynevezett civilizált országok nagy gondot jelentenek az öngyilkosság. A tények tudatában az ötvenes évek elején alakultak meg a telefonon hívható, első lelki elsősegélyszolgálatok. Célpopulációjuknak az öngyilkosjelölteket tekintik, hívóik azonban nemcsak ők, hanem a legkülönbözőbb élet adta lehetőségek között öröklődő emberek... A szolgálatot az IFOTES — a Telefonszolgálatok Nemzetközi Szövetsége — fogja össze. 1972-ben tagjai között 318 állomás képviseltette magát, de számuk növekedése mellett a hívások száma is folyamatosan növekszik.” Nagyrésztük a nyugat-európai országokban működik állami, társadalmi vagy felekezeti támogatásokkal. A szocialista országok közül Csehszlovákia és Lengyelország tagja a szervezetnek. A Szovjetunióban a közeljövőben alakul meg a szervezet. A budapesti telefonszolgálat megalakulását a — MOTESZ Magyar Rehabilitációs Társaságának Pszichiátriai Szekciójára szorgalmazta. 1973. április 24-én kezdte meg a működését a Lelki Elsősegély Telefonszolgálat egyetlen telefonvonallal, s e mostoha körülmények közötti tevékenység közepette is hasznosan. — olvashatjuk PATONAI ADRIENNE EMBERSZOLGÁLAT — 229—600 című a VALÓSÁG 78/4. megjelent cikkében. Dr. Hegedűs Imre a Szolgálat volt vezetője elmondta, hogy az öngyilkosságok legnagyobb részének nem elmezavar az oka, s ha a szándékot idejében felfedezik, megelőzhető. Három főállású pszichológus, valamint önkéntes tagok (pszichológus, orvos, pedagógus, gyógypedagógus, mérnök, üzemmérnök, közgazdász, valamint szakmával rendelkező emberek látják el az állandó éjjel-nappal hívható telefonügyeletet. „A budapesti Szolgálat, mintha illegálisan működne: plakátja nincs, de megfelelő helyre sincs a köztudatban. Jól lehet, a magyarországi öngyilkosok több mint egy évtizede világrekordot jelentő arányszáma is elegendő figyelmet érdemel.”

Hogyan tud segíteni a Szolgálat? teszi fel a cikk a kérdést. „Manapság kevesen hallgatják meg az embereket, pedig sokszor csak a meghallgatást igénylik és az odafigyelést. Célunk tulajdonképpen az, hogy ne legyen már jellemző ránk a Buda Bélatól gyakran idézett mondat: „Magyarországon mindenütt kemény foci van”. Mindegy hogy mibe, csak rúgnak. Ez ugyanis a depresszió és az öngyilkosságok egyik okozója. Munkánkkal a mentálhigiénét szeretnénk fejleszteni. Hogy egyre több ember legyen, aki észreveszi mások bajait, s nem megy el mellettük szólanul. A növekvő magyarországi öngyilkosság — szám mellett 1974-től a fővárosi öngyilkossági ráta, amely ma az országos fölött állt, közeledik az országos átlaghoz. Ez a tény sugallja a feltételezést, hogy a Szolgálatnak igenis, van szerepe a statisztika illetén alakulásában.”

„Pszichológus vagyok, a színház is elsősorban ebből a szempontból érdekel — vallja GARAI LÁSZLÓ KÉT INTERJÚ SZÍNHÁZRÓL, RENDEZÉSRŐL című cikkében, amely ugyan csak a VALÓSÁG 4. számában jelent meg. A szovjet színházi élet két neves személyiségével készített interjú O. J. Jefremovval a moszkvai Művész Színház vezetőjével és J. P. Ljubimovval a Taganka Színház rendezőjével. Jefremov életrehívója és vezetője volt évekig a Szovremennyik Színháznak, majd átvette a Művész Színház vezetését. A beszélgetés éppen akörül folyt, hogy mennyire sikerült neki összeegyeztetni egymással a két alkotói kollektíva olyannyira eltérő hagyományait? Ugyanez a kérdés vetődik fel az interjú készítőjében, mikor meghallgatta, hogy Ljubimovot hívták meg a Vigszínházhoz rendezni, a Vigszínházhoz, melynek hagyományai teljesen eltérőek a Tagankától.

„Milyenek az esélyei a stílusok vegyülésének a Vigszínház és az Ön művészeti felfogása esetén?” — teszi fel a kérdést az interjú készítője. „Volt már kudarcral végződött kísérlet, (mondotta Ljubimov két nappal a Bűn és bűnhődés vigszínházi premijerje előtt), amikor Craig-et meghívták a Művész Színházba. Craig Szanyiszlavszkij meghívására megérkezett, bemutatatta a díszletek makettjeit, elmagyarázta a maketten a rendezői koncepcióját. A társulat lelkesedett: Hű, de érdekes! Azután az előadás ugyanolyan tették tönkre az egészet. Ez nálunk, úgy mond, technikailag kivihetetlen, azt nálunk nem fogják megérteni... De akkor miért tetszettek előzőleg megtapsolni?”

„A Vigszínház hagyományosan kitűnő színészyeniségeket vonzott magához, ezek megismerkedtek szerepükkel, jól, gyakran kitűnően, olykor bravúrosan eljátszották és ezeket az egyéni teljesítményeket a rendező valamilyen módon koordinálta, mintegy arra készítette az egyes színészeket, hogy azért egymáshoz is alkalmazkodjanak. Így épült fel az előadás”. Ljubimov számára viszont, az előadás egésze a kiindulópont, és a meghatározó végpont, és ebben kell az egyes színészeknek beállniuk a maguk helyére. Ljubimov mind erre a következőképpen válaszol. „Figyelje meg, mikor szoktak a színészi teljesítményről beszélni: amikor nincs előadás, tehát egyébről sem lehet beszélni, mint egy-egy jó színészi alakításról... És most nézzük a Vigszínházat a Tagankával összevetve. Kíváncsi Erzsébet tudna az én színházamban játszani, de Ruttkai Éva nem! Mert nem tudok vele kapcsolatot találni. O abszolúte kiteljesedett művésznek tartja magát — ez az ő dolga, nem erről van szó. De kívülhelyezi magát az előadás egészének esztétikai keretein, tendenciáján, célján, csak az érdekli, hogyan fejezi ki magát az adott estén.”

„Nem volt olyan érzése, hogy a Vigszínházban a színészek egy részét valósággal zavarja, hogy a Bűn és bűnhődésben közvetlenül kell kommunikálniuk a nézőkkel?” — teszi fel a kérdést Garai László. „Egyszerűen nem szokták meg az ilyen érintkezést, ezért okoz nehézséget. Pedig Krisztus születése előtt is már találhattunk olyan mozzanatot, amikor a színész „félre” szól, vagyis közvetlenül a nézőknek mond valamit. En nem mellőzhetem a közvetlen érintkezést a színpad és a nézőtér között, mert az előadásnak van egy igen fontos publicisztikai rétege. Az előadás egy politikai gyilkosságról szól, amelyet Raskolnyikov azért követ el, mert kialakított magának egy politikai elméletet, amelyet nem csak leirt és publikált, hanem a gyakorlatban is meg akart valósítani. Raskolnyikovnak az az elmélete, hogy az emberek két kasztra oszthatók, és a Napóleonok megengedhetik maguknak, hogy áthágyják a törvényeket. En az előadással fel akarom hívni a közönség figyelmét arra, hogy milyen szörnyű katalizmákhoz vezetnek az ilyen elméletek, amelyekben én is, meg én is jól ismerünk... Kétségtelen, hogy a Taganka Színház nem jöhetett volna létre, a XX. kongresszus utáni időszak nélkül, de éppolyan kétségtelen, hogy ez a színház csak addig maradhat az, ami, ameddig éppen olyan élesen veti fel a politikai-ideológiai problémákat, mint keletkezésének időszakában” — válaszol a kérdésekre Ljubimov.

H. E.

Lenin

Vlagyimir Iljics Lenin 1870. április 22-én született.

„Éles tekintete, világos észjárása nem síklott el semmi felett, ami figyelemre méltó. Ezen az ülésen is úgy éreztem — akárcsak a későbbiek során —, hogy Lenin legkiemelkedőbb jellemvonása az egyszerűség és a szívéllyesség, a magától értetődő természetesség, amellyel az összes elvtársakkal érintkezett. Azt mondom: természetesség, mert az a határozott benyomás alakult ki bennem, hogy ez az ember nem tud más mutatni, mint amilyen valójában. Belső lényének természetes kifejezése az a mód, ahogyan az elvtársakkal beszél.” (Clara Zetkin)

„Hiába keressük ki a legragyogóbb forradalmi pályafutású hőseit a forradalmak történetéből, hogy megérthetjük, világosabbá tegyük alakjait olvasószámára. Nem jött ő villámugrásként, felkúzdította magát a proletariátussal együtt a föld alól, ahová elnyomta őket a tőkés társadalom kizsákmányoló, bilincsbeverő rendje. Ha hinni lehetne a vándorló-lelkekről szóló hindu hitregékben, talán azt lehetne mondani róla, hogy a munkások legnagyobb tanítómesterének, Marx Károlynak szelleme költözött belé, hogy új testhüvely-

ben folytatva életét, átvigye a valóságba azt, amit tanított, amiért küzdött.” (Kun Béla)

„1921-ben Moszkvában voltam és abban a kitüntetésben részesültem, hogy részt vehettem a Komintern III. kongresszusán. A kongresszus külön időszaki lapot adott ki, ennek voltam munkatársa, mint rajzoló. A kongresszus előtt valamelyik bizottsági ülésen találkoztam először Leninnel. Akkor hallottam őt először beszélni, s megragadott az a hűv és szenvedély, amellyel gondolatait kifejezte.

A kongresszus megnyitóján különböző népek dalait énekelték, köztük a Rákóczi-indulót is, s ez nagyon megragadott. Elfogódottan ültem le az elnöki emelvény lépcsőjére, ahonnan beláthatam az egész termet, és rajzolni kezdtem. Egyszer csak felpillantok — és ott látom magam mellett Lenint. A szívverésem is elállt, úgy meglepődtem. Első gondolatom az volt, mit keres Lenin elvtárs itt, a lépcsőn? Annnyira izgultam, hogy abba kellett hagynom a rajzolást. Lenin, félig hátat fordítva a teremnek, sebesen jegyzett, és magában hamiskásan mosolygott. Később hozzám fordult, és megnézte vázlatfüzetemet. Bólgatótt, de egy szót sem szólt, és közben is feszülten figyelt a vitára. Az elnökségben észrevették, többen felálltak és helyet kínáltak, de Lenin elvtárs intett, hogy ne zavarják az ülést, és a szünetig ott maradt a lépcsőn...

...A kongresszus több napig tartott, s én csaknem mindennap láthattam Lenint. Micsoda heves érzelmek tombolhattak benne! En a festő szemével is néztem őt, és nagyon világosan láttam ezt. Minden mozdulatán, arcjátékán visszatükröződött, hogy rendkívül intenzív szellemi életet él. Nem sokat törődött a formásokkal, de mindig pontosan azt mondta, amit kell. Hatalmas önuralma és önfegyelme volt. És minden hevesége, gyors mozdulatai ellenére mennyi méltóság áradt belőle! Egy óriási szellem erejének méltósága.” (Szamuely Tiborné)

„Írók, tudósok, egyszerű munkás emberek, művészek, és a polgárháború harcosai a világ minden tájáról fejet hajtanak Lenin nagy alakja előtt. Minden nyilatkozatot, emlékeztést a Lenin történelmi nagysága és egyszerűsége iránti csodálat hat át.

Nem felejtjük el soha Lenint, nem felejtjük el a magyar internacionalistákhoz intézett lelkesítő szavait, Kun Bélával és más harcos magyar forradalmárokkal folytatott oktató jellegű beszélgetéseit. Nem felejtjük el, milyen buzdítólag hatottak szavai az 1919-es proletárdiktatúra küzdelmeire, milyen nagyra értékelte Tanácsköztársaságunkat, a magyar munkásosztály hősiességét, és mindnyájan tapasztaljuk, milyen erőt adnak nekünk tanításai ma, amikor a szocializmust az új viszonyok között építjük.

A legméltóbb visszaemlékezés — ha követjük Lenin tanításait.” (Münnich Ferenc)

Küldöttértekezlet helyett munkaértekezlet

KÜLDÖTTÉRTEKEZLETRE gyülekeztek KISZ-tagok és meghívtottak április 15-én, szombat délelőtt a harmadik emelet egyik termében. Az eredetileg kifizűzött kezdési időpont után mintegy fél órával Vass László a KISZ-bizottság titkára köszöntötte a megjelenteket, majd ismertette azt a szomorú tényt, hogy a hetvenkét küldöttből csak harminchárom jelent meg. Ahhoz, hogy a küldöttértekezlet határozatképes legyen, hatvanhat százalékos részvételi arányra lenne szükség. Mivel a jelenlevők a küldöttek ötven százalékát sem teszik ki, az értekezlet határozatképtelen, s így a vita lefolytatásával, legfeljebb csak munkaértekezlet megtartására kerülhet sor.

A vitához összesen tizenhét (tiz küldött és hét meghívtott) szoltak hozzá, néhányan többször is. Tehát az amúgy is csekély számú megjelent küldötteknek csak egyharmada vett részt a vitában.

Vass László a vita lezárásaként ugyancsak megállapította, hogy kevesen kapcsolódtak be a vitába. Két megállapítást tett: a KISZ-tagság minél szélesebb körével meg kell ismeretni tevékenységi területeinket és a vezetői kör egységesítésére, szélesítésére kell törekednünk. Megköszönte a hozzászólóknak, hogy kifejtették álláspontjukat, s így lehetővé tették, hogy valamennyiből a pozitív magot kiemelve hasznosítsák gondolataikat. Végül bejelentette, hogy a KISZ-bizottság kivizsgálja a távolmaradások okait és fegyelmi eljárást indít az ügyben.

Egy sereg gyerek Fotó: Fátih Péter

Mi a feladata a KISZ-nek?

A valóságos társadalmi problémák megoldásához kell csatlakoznunk

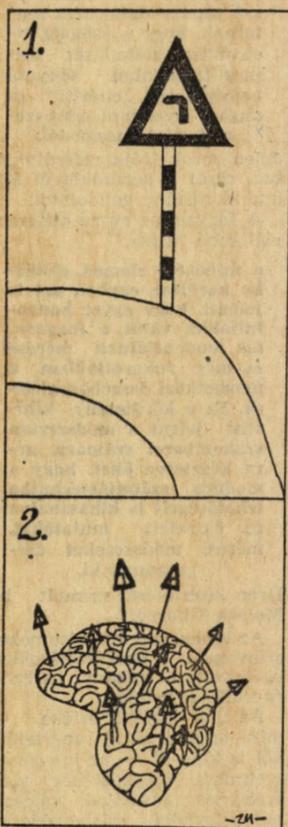
Olyan korban élünk, amikor az előttünk járó nemzedék már megteremtette a szocializmus alapjait, miközben át kellett élnie néhány illúziójának szertefoszlását és ma hétköznapi gondok foglalkoztatják.

Mi a feladata a mai ifjúságnak? A válasz úgy tűnik, egyszerű: folytatni a megkezdett munkát. De mi a feladata akkor a KISZ-nek? Ugyanez talán, vagy ennél jóval több? Sőt, azt a kérdést is feltehetnénk, hogy mi a szerepe egy korábbi formájában továbbélő szervezetnek új, más körülmények között?

A KISZ KB titkárával, Nagy Sándorral folytatott vita hevében sok kérdésre választ találtunk, sok kérdésre nem. A vélemények különbözőségének alapvetően az volt az oka, hogy nem egyformán értelmeztük a KISZ feladatát. Jóllehet, tisztázott már, hogy dolgozni és tanulni, ez a mi dolgunk — de ez mindenkié! Mitől lesz KISZ a KISZ? A válasz ismét egyszerű, hiszen nevében is benne van: elkötelezettségétől, politikumától. Sokak számára azonban nyílt titok, hogy ezt deklarálni még túl kevés, és az is, hogy szerveztünk nem elég politikusi, „mozgalmi vonásainak továbbfejlesztését” éppen csak kitűztük célként.

Mondhatja erre bárki, hogy a bökkenő ott van: nem lehet másmilyen mint amire a társadalmi alakulat egésze „engedélyt” ad, olyannak kell lennie, mint amilyen a „felöltött társadalom” — hisz éppen ez látszik meg rajta. Ez, ha sokak számára megnyugtató válasz is, érvnek túlságosan gyenge: a kötelességtudást nem jelenítheti a mindenbe való belenyugvás, sőt erényeink és feladataink között első helyen kell állnia az önállóságra, kezdeményezésre való törekvésnek.

Vajon elég-e tanulni? Nyilvánvalóan nem: politizálva és jól tanulni — ez a mi dolgunk. S most — félretéve formai aggályainkat — mondhatjuk-e, hogy a KISZ-nek nincs feladata? Világos, hogy túl sok még a megoldatlan kérdés. Gondoljunk csak a Kertészeti Egyetem hallgatóinak kutatói munkájára, kapcsolatára, az állami gazdaságokkal és tsz-ekkel. Vajon bennünket előzőlenek az iparvállalati, közéleti megbízások? Vagy talán nincs szükség kétezer gondolkodó főre? Akár akarjuk, akár nem, fel kell tennünk a kérdést, hogy miért rossz az előadók, miért tanulunk olyan szoc. pg-t, amelynek szerin-

Halász Géza rajza

Általános kari pol. tábor

Hasznos volt az oktatókkal folytatott eszmecsere

A szokásostól eltérően, az általános kar kezdte legkorábban szervezni a tábort, és ez lett a vesztes. Ekkor még nem tudtuk ugyanis, hogy április 1-én nincs tanítás, így az összejövetel túl rövidre sikerült. Sok hallgatót távol tartott az S. G. tábor is, amelyet szintén ekkor indítottak. A nehézségeket csak növelte, hogy programok hiányában nem lehetett hatékonyan agitálni. Programok nem voltak, mert az elsőként meghívott előadók csak „elvilleg” voltak hajlandók eljönni. Ennek ellenére

Jó előadásokon vehettünk részt, a „tartalék” előadógárdának köszönhetően és a „szinisek” is kellemes perceket szereztek számunkra.

A szervezési nehézségek miatt borotvaellen táncoló vezetőségnek, sajnos, nem sikerült megvalósítani célját: azt, hogy „összejöjjünk”. Sportolásra csak lopva volt idő a szokásos nyitói buli is elmaradt; hangulatremítő team híján,

kis társaságok jöttek létre és sokan már két nap után elmentek.
Hasznos volt az oktatókkal

folytatott eszmecsere (sajnálatos, hogy a tanszékvezetők közül csak Riesz elvtárs látogatott el hozzánk). Érdemes megemlíteni — a példa kedvéért — az ngt-sek találkozójának egy-két epizódját. A szakvezető tanszék oktatói kifejtették, hogy erősíteni kell a matematikai módszerek és az elméleti tárgyak egységét, noha „egyelőre nem találtuk meg a kapcsolatot, pl. a szoc. pg. az alaptárgy és az ökonometria között”. Ugyancsak ők mondták azt is, hogy a matematika alapképzés hiányos (amit a hallgatók is alátámasztottak) és a hallgatók nem képesek feladatokat adni a számukra), a képzésben pedig nincs lehetőség használatukra. Láthatólag körbe forog a probléma, s kiutat az sem jelent, ha 100 ezer forintért géporkát vásárolunk. Mindent összevéve, a tábor igazi ált. karos hangulatban zajlott. **Szirtes**

matika oktatását, de úgy, hogy az elméleti tárgyaknak nagyobb szerep jusson. A II. évesek felhívták a figyelmet arra, hogy a termatek-blokk népszerűsége nem azért csökken rohamosan, mert mennyiségileg sok — épp ellenkezőleg: a matematika oktatásának szükségességét senkinek sem kell bizonygatni. A probléma az, hogy „nem tanítják meg nekünk”.

Végül az elhelyezkedési gondokról volt szó, arról, hogy a képzés nem követi elég rugalmasan a népgazdasági szükségletet és az elhelyezkedés így többségében informális úton zajlik.

A beszélgetés végén még szó esett a számítógépek hiányáról is az oktatásban: az országban ezrelék állnak kihasználatlanul, (mert a közgazdászok nem képesek feladatokat adni a számukra), a képzésben pedig nincs lehetőség használatukra. Láthatólag körbe forog a probléma, s kiutat az sem jelent, ha 100 ezer forintért géporkát vásárolunk. Mindent összevéve, a tábor igazi ált. karos hangulatban zajlott. **Szirtes**

Kereskedelmi kari pol. tábor

Egy gát felszakadt

A szerencse — már ami az időjárásról illeti — a ker. kar mellé állt ez alkalommal. Szabadtéri előadás, napfürdőzés, akadályverseny, futball-derby, mindez jó idő nélkül elképzelhetetlen. Persze, akármilyen szépen süt is a nap, a zátonyra futás lehetősége még bőven fennáll. Ezen a hétvégén az érdekes programok és a jó környezet (megfelelő szállás, vendéglátóipar közelsége, és futballpálya a ház mellett) az időjárással együtt tette elégedetté a ker. karosokat és a táborozók ösztönzéséhez képest szép számmal velünk tartó elsősokeket.

Furcsa kisért, hogy a ker. néhány ismert és kedvelt alakja nem volt ott a pol. táborban. Akadt csoport, ahoana senki sem jött el. Igaz, a propagandák megkésztet és közben megcsontult, de alig hiszem, hogy az lenne igazi oka a mindössze 120-as táborlétszámnak. Utólag megítélve: aki nem jött, feltétlenül lemaradt valamiről.

Indulási nap Erdélyi Sándort a Valóság által Magyarország-hírvé vált beruházó mérnököt fogadtuk.

Mintegy kétórás, inkább hangos gondolkodás mintsem előadás után feltétlenül meg kel-

lett tanulnunk becsülni Erdélyi nyíltságát, lendületét, jó retorikáját; bár **csalódottan álltak fel azok, akik több tény, bővebb elemzést vártak akár a munkaerőhelyzettel, akár a külkereskedéssel (ezek Erdélyi eddigi cikkeinek témái) kapcsolatban.**

Jóllehet már az elején közölte velünk, hogy nem akarja felolvasni, elméleti megírt cikkeit, mégis sokan összegogtattak, szigorúbban közgazdasági orientációjú beszélgetést vártak.

Másnap reggel kiscsoportokban folytattuk a kezdetben az értelmiség helyzetéből induló, majd ezerefelé ágazó — itt-ott ellaposodó — vitát. A vitavezetők sem álltak a helyzet magaslátán.

Ezután kellemes napfürdőzés és szieszta közben búgta a fülünkbe

Hajdú András külpolitikai tájékoztatóját, kit további kérdésekre, kit türelmesülésre, kit szunyokálásra készíttve. Gombótt sem lehetett volna leejteni a vasárnap délelőtti Lux Elvira szexuálpszichológiai előadáson.

Néhány nap múlva visszagon-

zolt, hogy naponta megélt kudarcainknak, párkereső tapogatózásainknak, ösztönös bal-lépéseinknek hallottuk hol tudományos, hol féltudományos megfogalmazásait. Lux Elvira kimondatlan igazságokat, félbehagyott mondatokat mondott ki, gazdagon illusztrálva pszichológusi tapasztalataival.

Az előadás jól nyomonkövethető fonálon haladt, végül annak a felismerésnek a hangsúlyozásáig jutott el, hogy nemzedékünk kapcsolatteremtésének egyik fő gátja, hogy tagadjuk szüleink számunkra feleslegesnek tűnő, és formálisnak tartott szociális értéknormáit, a magunkét pedig még nem alakítottuk ki.

Egyszóval tartalmainknak csak félszeg, suta, esetlen formát tudunk adni. Akár az előtünk járó generációval, akár a sajátunkkal való kapcsolatteremtés esetében. Az előadó a hallgatóság egyéni párválasztási, szexuális koncepcióit kérte számon egy későbbi szintézis érdekében. Igen sok hozzászólás fogalmazta meg a kérdés lehetetlen voltát, vagy egy egész réteg (mármint az ifjúság) egy-séges formaalkotásának pillanatnyi akadályait. Órányi, néhol indulatos vita után sem sikerült persze zöldre vergődni, de talán nem is ez volt a cél.

Olyasminek adott intézményesített formát ez a pol.tábor, mely mindannyiunk közös dolga. Leghétköznapiabb énünk személyes boldogság és boldogtalansága függhet ettől. Azt mondjuk: magánügy. Magánügy, hogy legközelebbi környezetünk oly sok tagja vergődik magányának, társatlanságának hálójában. Tapintattal, de sokkal nyíltabban, szókimondásban kellenek leküzdenünk ezt a társadalmi gátlást. Volt, aki a vita során kerekén kimondta: segítségre lenne szükségünk, s erre szüleinktől nem számíthatunk igazán. Van, hogy egyáltalán nem.

Sokáig foglalkoztatta még a társaságot az előadás. Néhányan egyedi eseteket sorjáztak, mások félhangosan dörögtek a levesbe gondolataikat. Csoporttársakkal, évfolyamtársakkal osztottuk meg azt, amit máskor már a legszűkebb baráti körben sem mondunk el szívesen.

Egy gát felszakadt. S talán éppen ez volt a cél.

Hazafelé gyors közvélemény-kutatás erősített meg: senki sem bánta meg, hogy eljött. Az elsőfok körében — végre — szertefoszlott a ker. kari mítosz, ennek ellenére nem érezték rosszul magukat. Nagy Aranka kari érdekvédelmi felelős így summázta a pol. tábort: csak soha rosszabb ne legyen. Azt hiszem, taláiban nem is lehetett volna.

Molnár Gabriella

Simonyi Tamás

Ipar kari pol. tábor

A barackos közepén

Eleinte úgy tűnt, idén nem lesz ipar kari pol. tábor. Aztán, főleg a második évek unszólására — a Kinizsi lépcsőházában villámgyorsan eldöntöttük, hogy ha már tavaszi szünet nincs, legalább pol. tábor legyen. A hol-hogyan-miről-mikor kérdések megoldását Adam Lacj és Gerő Péter vállalta magára. Nagyon rövid idő állt rendelkezésre, ezért előzetes jelentkezés sem volt, így hát mindenki kíváncsián várta, hányan gyűlnek össze vonatindulásra a Józsefvárosi pályaudvaron. A kilencven körül létszám messze felülmúlta a várakozásunkat.

Indulás után gyorsan besötétedett, arra emlékszem csak, hogy egyszer átszálltunk, aztán leszálltunk, és két busszal megérkeztünk a Kállai Éva önkéntes ifjúsági építőtáborba. A rántóthús-krumpli vacsora után az olajkályhával szórakoztunk; a tájékozódást másnapra halasztottam. Reggel kiderült, hogy egy barackos kellős közepén vagyunk, és a legközelebbi lakott település jó tíz kilométerre van, így hát mindenben csak magunkra számíthatunk.

A tábor első vendége Rác Albert, a KSH főosztály-vezetője statisztikushoz illő pontossággal érkezett. Érdekes előadásában az

életszínvonal-statisztikáról, a fiatalok lehetőségeiről, a keresetarányokról, az állami bérpolitikáról, az árakról beszélt.

Kellemes volt érezni, hogy alaposan felkészült a témából, soha nem hallott nemzetközi összehasonlításokkal támasztotta alá az elmondottakat, különböző korosztályok, rétegek helyzetéről tudott áttekinthető képet rajzolni. A legnagyobb meglepetést a leg-hétköznapi mutatók egyike keltette: eszerint a dolgozók átlagkeresete a tavalyi évre vonatkozóan 3440 forint.

Délután minden táborunk elmaradhatatlan vendége, **Tarcsi Gyula beszélt az ifjúság neveléséről és időszaki mozgalmi kérdésekről.**

A vita során újra felmerült szinte minden olyan, a mozgalom egészét érintő kérdés, amely az elmúlt néhány évben a KISZ-szel kapcsolatban szóba került; hogy csak néhányat említsék;

nem megy-e a színvonal rovására a tömegszervezet jelleg, jelenlegi állapotában nevezhető-e a KISZ politikai szervezetnek. megfelelnek-e a mostani keretek a végzendő munka tartalmának, s egyáltalán, a tartalom határoz-

za-e meg a formát, vagy talán fordítva?

Estére Tarr Béla Családi tűzfészek című filmjének vetítését terveztük. Minden együtt volt már, megérkezett hosszas bolyongás után a rendező, az operátor is, csak a vetítő hiányzott amit jó előre levélben megrendeltünk. Így tudtuk meg, hogy Izsáknak ezen a tanyáján semmilyen telefon, még segélykérő sincs.

Másodikán délelőtt **Kőhalmi Ferenc, a Társadalmi Szemle munkatársa tartott előadást (szíven szerint inkább „elgondolkodtatótónak” nevezném) a közélet problémáiról, a demokrácia, az érdekek témaköréből.**

Vajon tisztában van-e mindenki legalább a saját érdekeivel? Érezzük-e igazán, hogy mennyi még a tennivalónk a magas szintű képzés és önképzés terén, amíg a társadalomban, a társadalomért élni tudó, a nehézségek között is tisztán küzdeni akaró, művelt, sokoldalú szakemberek dolgoznak majd minden területen? Imerjük-e eléggé a marxizmust, tudunk-e magunk számára „létfonosságú” felfedezésekre jutni a klaszszikusok olvasásakor? Többek között ezeket a kérdéseket vetette fel meggyőző érvelé-

ritkán hallott szép magyarsággal.

Ebéd után a sportversenyek folytak, majd egy, már szintén hagyományos „músortám” következett. Megérkeztek a táborba az oktatók, és kezdetét vette a véleménycsere az egyetempolitikáról, és az oktatás elvi és gyakorlati kérdéseiről. A szokástól eltérően idén főleg általános, az oktatás egészét érintő témák kerültek terítékre.

Az alternatív blokkok kapesán ismét előkerült a „funkcionális” KISZ-alapszervek problémája arra alapozva, hogy a hallgatók idejük nagyobb részét a választott témának megfelelő csoportokban töltik el, s végzett munkájukat is jobban ellenőrizni lehetne a blokkokhoz kapcsolódó alapszervezetekben.

Az oktatás aktuálisága is helyt kapott a vitában: vajon megfelelő színvonalon és megfelelő módon foglalkozik-e a tananyag a mai magyar gazdasági élettel, eléggé ártasak-e a végzős hallgatók a gazdasági politikai kérdésekben, érzik-e ezek fontosságát?

A farszót nap után bőséges kikapcsolódást ígértek az esti programok. Először az Alamizna együttes előadott jókedvű, kedves humorú változatást Burnstól Weöres Sándorig, a világirodalom verseiből, s természetesen saját szerzeményeit is nagy sikert arattak. Ezután rögtönzött bolgár táncszalag mozgattuk meg agyonült porcikáinkat.

de bennünket az kell, hogy érdekeljen, miért szoktak le a véleményük nyilvánításáról?)

Vagy ki hallott nyílt vitáról (tekintély-érvek nélkül)? Talán vezetőink előjogunknak érzik a gondolkodást? Itt egy sor szervezeti és vezetői stílusváltozásra is szükség van. A problémák gyökereit való közeledést azonban ezek csak elősegítik, megkönnyítik, de még nem fogtuk meg magát a problémát.

Sokkal fontosabb az „is” (elszakadástól van szó) másik fele: **elszakadtak attól, hogy fél-mérjük mire vagyunk képesek, vagy vezetőink nem akarják elhinni, és kézzel-lábbal tiltakoznak annak beismerése ellen, hogy jelenlegi feladataink nem mozgatnak meg tömegeket az egyetemen?** Vagy nem is látjuk eslekvésünk korlátait? Itt kezdődne és ott folytatódna, hogy ezeket a külső korlátokat megváltoztassuk. A passzivitás csak egyik oldalról korlát, a másiktól, éppen mert ellenállás a maival szemben, eszköz lehet a továbblépésre. Nagyon egyszerű amire gondolok: **hatni kell a bennünket körülvevő viszonyokra, hogy azok lehetővé tegyék a szűkebb közösségek létrejöttét.** (Példának okáért: nem elég a funkcionális alapszervezetért sirdogálni — be is kell bizonyítani, hogy erre ma van szükség, vagy holnap és a bevezetéséhez szükséges feltételekről is gondoskodni kell. Ez utóbbi pedig megkövetelheti, hogy épkezláb funkciókat teremtsünk hozzá.)

A beismerés az első lépés. Látni kell, hogy mire van erőnk akkor, amikor a középiskolákban nő a vallások száma, azoknak az aránya, akik sok politikai kérdésben szkeptikusok, és első csalódásaikat elszenvedték a

KISZ-munkában is, vagy egyszerűen csak azért KISZ-tagok, mert „anélkül ciki”. Itt lenne az ideje, hogy mi is rámutassunk a középiskolás nevelés kuszaságára. (Mutassunk rá például a világnézetű nevelés elégtelenségére, kint is és házon belül is!) S ha még mindig kevés a feladat, hát ott vannak a munkásfiatalok: tőlük tanulhatunk az életéről, mi pedig segíthetnénk tanulásukban.

Még az egyes hallgatók fejében levő korlátok jórészt is „kívülről” hozzák; de mi is tesszünk hozzá azzal, hogy nem vitatkozunk — sokszor nem is vagyunk rá képesek — azokkal, akik a szocializmus jelenlegi gyakorlatával szemben gyakran megalapozottan kritikával élnek. E helyett elszigeteljük őket. Ide kapcsolható az is, hogy a hallgatói pártcsoporthoz helyzete tisztázatlan, szerepük gyenge, vagy olyan, mintha illegálisban dolgoznának.

Legfontosabb feladatunk csak az lehet, hogy alakítsuk azokat a feltételeket, amelyek gátolják a valódi közösségek létrejöttét, a minőség munkát. Meg kell keresni azokat a pontokat, amelyek elválasztják az egyes hallgatókat a mai „közösségi” munkától és nem szabad megengedni, hogy olyan beszámolóik szülessenek, amelyek nem a lényegről beszélnek.

A valóságos társadalmi problémák megoldásához kell csatlakoznunk, ott is vannak feladataink, még akkor is, ha ezerszer mondják: maguk csak tanuljanak.

Vagy mindez nem aktuális? Illúzió? Hosszú és gyötrelmes: intézze el mindenki a nagybácsival?

Szirtes József

tem nem sikerült igazán megragadnia a szocialista gazdaság törvényességét, nemhogy elméleti alapot adna a további fejlődés számára. **Miért növekszik év-ről évre a kártvázók száma a zsbongóban? S a kérdések között előkelő helyen áll az elhelyezkedés, de még inkább az a tény, hogy a végzettség tudásuk tört részét sem tudják használni, és még a használható részt sem tudják jól kamatoztatni! Fő feladatokként ezeknek kellene középpontban állni!**

Mondhatja erre bárki, hogy ezek a dolgok már messzire vezetnek, hogy megoldásuk nem tőlünk függ. Nem tőlünk függ, hogy az egyetemnek milyenek az anyagi lehetőségei, hogy csak hosszú könyörgés után és az életveszély határán kapunk új épületet — s amit mi nem is remélhetünk: a Műszaki Egyetem rögtön 150 milliós beruházási keretet kap. Nem tőlünk függ, hogy az oktatók nagy része első-sorban kutatói tekintélyre törekszik, miközben az egyetemi kutatómunka, bár széles körű, nem eléggé ismert, hogy mennyire szolgálja az oktatói-nevelői célokat.

Es az sem tőlünk függ, hogy mit tanulunk, mondván: „maguk még nem tudják megítélni, hogy mi a fontos és mi nem”. Ez azonban kicsit sántít: tizezer szempár többet lát mint öt, arról nem is beszélve, hogy sokkal több esélye van a széles társadalmi igény és értékrend képviselőre. Lehetségesnek tartom azt is, hogy a fiatal elme kevésbé ragaszkodik az ósdihoz. Az eredményeket letagadni kár, és azt is, hogy a tantárgyak zömére szükség van, de vannak végzett diákok, akik már kellő bizottsággal meg tudják ítélni, hogy mi az ami már elavult, mi az ami felesleges, sőt vannak

diákok is, akik oktatóinknál fűgében követik az újdonságokat.

Ha az oktatót bíráljuk, akkor hatalmi, vagy anyagi érveket hallunk. Jegyzet, tananyag esetében ugyanez a helyzet. Gyakran visszadobják a labdát, azzal, hogy saját portánkon tartunk előbb rendet.

Ha nem itt kezdjük megoldani problémáinkat, akkor — látszólag — egy feladat marad: a csoportszintű KISZ-munkát javítani és kari egyetemi szinten koordinálni. Igen ám, de mit és hogyan? A felsőbb vezetőségek éjjel-nappal tanácskoznak. Éjszakákba nyúló vitákon keresik a feladatokat, fogalmazzák, majd átfogalmazzák programjaikat és aztán kezdik előlrol. Küzdenek a tanszékkel, eredménytelenül. Túl sokat dolgoznak ahhoz képest, hogy felmutatni alig tudnak valamit.

Elszakadtak az alapszervezetektől? Is. Elszakadtak, hisz nem kérik ki a véleményüket, vagy ha igen, akkor nem tájékoztatják őket az eredményekről. A nagyobb hiba azonban az, hogy a munka közbülső fázisában nem kérik az alapszervezetek segítségét, mert ez túlságosan bonyolult. Vajon melyik a nyolcultabb; délután ötől éjfélig ülésezni, vagy segítséget kérni? Nyilván ez utóbbi, hiszen ez hiányzik. Egy-egy kari vagy egyetemi KISZ-vezető nyolc-tíz tanácskozássra jár al-lálandóan, égető kérdéseket öten-hatan vitatnak meg éjszakába nyúlóan. Miért? Mert az alapszervezetek passzívok. De miért? Nincs feladatuk talán? Van, de nem olyan ami érdekli őket, s nem olyan ami egyetemista létüket érinti. Passzívok, mert ha az oktatóktól kérik a véleményüket, azokat úgysem veszi komolyan senki (vannak örvendetes kivételek,

Éled a Thália

Amikor legutóbb a Thália Színházban voltam, nem akartam hinni az érzékzerveimnek, hiszen a sok jó-rossz irodalmi adaptáció után vérbeli színdarabokat láthattam! Mándy Iván Gong és Czák Gábor Gang című egyfelvonásosait — nem tudom ugyan a szójátékon kívül mi sorolható egymás mellé a kettőt —, a mai magyar drámaírók közül a legkiválóbbaként könyvelhetjük el.

1977-ben jelent meg Mándy Iván Alom a színházról című megvárakoztatatlan műfajú műve, amelyben az esetlen író álmodott- elképzelt szenvedésű kisérjük végig egy színházi bemutató kapcsán. Most is ezt a figurát látjuk viszont Mécsek Károly személynében, de ezúttal egy igazi előadón, ami nem maradt el, ahonnan nem késett el a szerző (csak egy kicsit beesett a színpadra) ... És láss csodát, mi is almodni kezdünk, ahogy meglepővének a túllüggyöny mögötti kezdeti állókép — talán éppen olyan öntudatlanul, mélyen, mint Csutak vagy a többi gyerek-Mándy-hős, a felejtethetetlen ifjúsági könyvekben! Elettől kelnek a nobellák hősei: Holló úr, Bluz és fia(i), a kis presszós lány, Vera meg a családja... Hogyan lehet ezt a kavalkádöt követni, hogy állnak össze ezek a morzsák? Furcsa keret fogja össze és nem hagyja önállósulni az egyes epizódokat; a színpadi próba és a színész. Ezzel a megoldással Mándy alaposan meggriciskázza a „színházi alkotóműhely”-t; a hebrencs, mindenáron a megszokotthoz, a bevált megoldáshoz ragaszkodó és kinnal újítani akaró (lásd a betévedt munkaslányt Vera és családja körében) rendező, a hol torzalkodó, hol magukba roskadva panaszkodó, hol pedig örömtől ujjongó, lelkes színészek, a szerző, valamint a darab: a színházi négy alapelem kapcsolatát. A cselekményfonal vezetése helyett két legyet üt Mándy egy csapásra; több kis történet jelenik meg, ugyanakkor feltárul a színházi világ — minden furcsaságával.

Karinthy Márton rendező pontosan tud egyensúlyozni a kettő között alapvetően a színesítő játék segítségével. Ragyogó karakterek vonulnak el szemünk előtt és változnak egyik pillanatról a másikra. Mécsek Károly minden mozdulata

tában idegen a színházról, igazi seté-suta író. Gálvölgyi János mint Berci, kicsit modorosnak tűnik. Rátöngy Róbert és Turay Ida — az öreg színészek játéka valódi örömet okozott a nézőknek, de ezt mondhatom el Sütő Irén, Jani Ildikó és Buss Gyula alakításáról is. A két vagányt Mikó István és Benkő Pétert humorukért, őszinteségükért, leleményes játékukért emelném ki.

A második darab is novellista műve, de ez csak emeli a dráma értékét. Olyan „mai magyar”, (de elcsépejtük már ezt a kifejezést), ami azért merész, sőt újszerű, mert nem erőszakolt, nem mindentörő meghökkentő, nem elvont, hanem nagyon is kézzelfogható létező: a mi életünk. Tulajdonképpen itt sincs klasszikus értelemben vett cselekmény: egy — talán VIII. kerületi — bérház lakóit, az ő életüket, mindennapi emberiségüket-embertelenségüket látjuk a színpadon. Elnek egymás mellett; a Kutvás és a Kutvásné csöndes kivülállásban Korbuly a jelenlegi és Korbély a volt lakóbizottsági elnök állandó perpatvarban, Dániel, a rokkant nyugdíjas hálókocsi-kalauz, felesége és három volt kedvese hol békében, hol veszekedésben; csak — és ez a meglepő — egymás nélkül nem tudnak élni. Hiába jön a visszatérhetetlen ifjúságból az egykori, azóta már híressé lett operaénekesnő-szerező, és tűnik úgy, hogy itt a szabadás, a kitörés perce, hogy az elszalasztatlan fordulat a megoldás mindenkinek a csapongóan fiatal feleségnek, az életben megrokkant férjnek, Dánielnek, a legendás hálókocsi-kalauznak, a nők bálványának...

Csodálatos szimbiózisban él a bölcsélet (Dániel és a volt szobafestő, Rozmaring beszélgetései, kiszólásai, vagy Dániel és Zsuzsika kapcsolata), a csapongó érzések (Mária és a feleség) és a bérház mindennapi élete, közönséges hangjai. Ez az elevenség ragad át a színészekre is. —Kövéri Katalin „hagyományos” rendezése az író méltó szerzőtársa az előadás alapján.

Mindezek után már csak az a feladatunk, hogy felkérjem Tháliát, maradjon a Tháliában, és — ha van ideje — ugorjon át néha máshova is!

Schütt Margit

Két Kossuth-díj

Április 4-e alkalmából idén is, mint minden évben a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa kiosztotta a Művészeti Díjakat.

Mindig kíváncsián várjuk a kitüntetettek névsorát. A mostanít végigmérve örömmel vethettük tudomásul, hogy mennyi fiatal művész kapott jelentős elismerést.

Az utóbbi években különösen a zenei életben sok fiatal tehetség tánt fel muzikáltságával, mely művészi hajlamával, remek technikájával. Két fiatal zeneművészetről szeretnék itt említést tenni, akiknek kitüntetése rajtam kívül még bizonyára sokaknak szolgált meglepetésre és nagy örömről. Két fiatal zongorista: Kocsis Zoltán és Ránki Dezső kapott most Kossuth-díjat. Hogy ez milyen nagy dolog, azt hiszem nem kell ecsetelni. Nemcsak azért, mert a Kossuth-díj a lenyújtóbb díjak közé tartozik, hanem azért is, mert Kocsis 26 éves, Ránki 27. A Kossuth-díjasok között nemigen szerepeltek ideig ilyen fiatalok.

Kocsis Zoltánról először 1970-ben hallottam. Emlekszem, a Rádió Beethoven versenyt hallgattuk, és már az elődöntőben feltűnt gyönyörű játéka, majd a döntőt Beethoven: G-dúr zongoraversenyét játszotta és méltán kapta meg az első díjat. Akkor ismerte meg az ország. A döntő után egy rövid interjúban — elképzelt jövőjéről kérdezték, és a nagyon komoly terveket hallva a riportert megkérdezte: „na, és hogy fogod ezt bírni?” Mire Kocsis azt válaszolta: „Meg kell próbálni.” És meg is próbált mindent: zongorázik, zenét szerel, tanít, sőt még vezényel is. És a legmacosabb fokra jutott el a zenében a zongorázásban. Páratlan szorgoskodás jellemzi. Talán a benne lakozó nagyfokú szenvedély a magyarázata ennek. Ha leül a zongorához, a hallgatósága feszülten figyeli, őrá nem lehet nem figyelni.

Kocsis nagyon különös egyéniség. Zongorázásával nem is annyira megnyugtat, mint inkább felkavar. De közelebbé nem lehet őt fogadni. Valamilyen érzelmet mindenképpen megmozgat mindenkiben.

Ránki Dezső pont az ellenkezője. Kocsis lángoló, impulzív, örökké vibráló lénynek. Ő sokkal nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb ember és művész. Ahogy Kocsis már többször mondta: Ránki nyolc hónappal idősebb nála és nyolc hónappal megfontoltabb is.

Az ő pályája 1969-ben indult, amikor a Schumann versenyen a verseny történetében eddig ismeretlenül magas pontszámmal első díjat nyert. Egyszer egy jeles zenekritikus azt mondta róla, hogy mindent tud, amit egy zongoristának tudnia kell. Azóta már jó pár év telt el, és Ránki rendkívül magas színvonalra ért el. Ő inkább lírikus alkatú, lényéhez a klasszikus művek közelebb állnak, mint a modernnek. Chopin, Schubert, Schumann, vagy Haydn, Mozart, Beethoven játéka egész egyszerűen felejthetetlen. De még sorolhatnánk jónéhány szerzőt, akiknek műveit valami különös érzékenységgel és érzelmi mélységgel játssza. Az ő játéka megnyugtató az embert, teljes lelki felüdülést nyújt.

Ránki a „civil” életben is más, mint Kocsis. Nyugodt, csendes típus, de ha a zenéről van szó, ő is határozott és magabiztos.

Két különböző ember — és ugyanakkor nagyon jó barát és egymás legszigorúbb kritikusa. Szó sincs közükk rivalizálásról. Ránki a főiskolára Kocsis egyik darabjával felvételizett, melynek címe 1073. (Ez volt Ránki akkori lakásának irányítószáma.) Rengeteget koncerteznek külföldön, szinte az egész világot beutazzák már — nagy-nagy sikerrel. Itthon tanítanak Kadosa Pál mellett tanársegédként a Zeneakadémián.

Sokszor teszik fel a kérdést: melyikük a jobb? Erre lehetetlen válaszolni, mert két teljesen különböző egyéniség és művész, itt legfeljebb csak arról lehet szó, hogy kikhez melyikük játéka áll közelebb, ami viszont teljesen szubjektív dolog.

Mindkettő rendkívüli tehetség, és még nagyon fiatalok. Ezért is különös öröm a mostani Kossuth-díj, amihez szívből gratulálunk!

Geszti Margit

Szándék és megvalósítás Dömölky János: Amerikai cigaretta

A film is, mint minden művészeti alkotás, szándék és megvalósítás egysége. Voltaképpen nem létezik olyan mű, melyben az egység nem e két oldal ellentmondásain törne magának utat. Ha ez végül is harmóniában, a befogadó katarzisz, élményével, a gondolat és a forma egymást erősítésében, néző, olvasó, hallgató általi megértésében oldódik fel, úgy egy bár rendkívül szűk megközelítésben vizsgálja, jó művel van dolgunk. Nincs alkotás, azonban, ahol a szándék és megvalósítás mindvégig ugyanabban a keréknyomban haladna végig. A legnehezebb szándék, a legadekvátabb valóságtükröző felismerés is, megmegbicsaklik a kifejtés életlenségén. Nincsen tökéletes előadás. A legértékesebb filmben is találhatunk gyengébb percekét, már csak azért is, mert az ámulatot keltő megformálások feszültsége nem tartható fenn másfél óra hosszút. Ha már most az összehátas, a szándék és kifejtés közt. diszharmonia teremt az elmentétek interferálnak, kölcsönösen legyengítik egymást, nem közös eredő, hanem a nézőt elbizonytalanító, zavarbaejtő tudathatás jön létre. Így bár minden hibájával együtt hatást gyakorol tudatunkra, más esztétikai normák szerint, könnyen elképzelhető, hogy kedvezőtlen, vagy akár káros módon is. Ilyen esetben a nézősereg előtt lepergetett filmélmény töredéke annak, ami a rendező fejében megfogant.

A fejtegetés — kétségtelenül kicsit metafizikus, hiszen a műalkotás megítélésének ezernyi más összefüggéséből önkényesen szakítottam ki ezt a vázlatot, de Dömölky János Amerikai cigaretta című filmjének elemzésekor azt hiszem, ezen a vonalon kell elindulni. Mert itt is erről van szó: a néző „hát, igen, a filmnek nyilvánvalóan vannak értékei, de...” kezdetű fanyalgással morfondírozik a műről, némi bizonytalansággal vegyítve. A legtöbb esetben ugyanis a legszébb elgondolás a kidolgozás következtelenségén, satnyaságán bukhat meg.

A díjnyertes költő megundorodva és megrémülve környezetét, a díjnyertes költők és szerkesztők önmutogatásától, őszintételenségétől, a társadalom nem-értelmiségi rétegeitől való elidegenedetéstől egy külvárosi csehóba veti magát, hogy ott azonosuljon azokkal, akik valószínűleg sohasem olvasták és nem is fogják olvasni verseit. Deszkát akar verni egy mélyülő szakadék, a fokozódó eltávolodás felett. A vékony palló azonban néhány, költőnk által gyorsan megszerzett tető sulya alatt leszakad, költőnkét kétségbeesésbe és a zuhanás alá kergetve. Munkatársai károgznak és bölcselekednek; a költő önszánta ellenére visszakerült a „normális életbe”.

Dömölky János új filmje a figyelemre keltő erények, a részletek dominanciája, a cél elnagyoltsága és a hatás diszharmonizál.

Simonyi Tamás

Jazz-Fórum Big Band Rt.

Duke Ellington, Count Basie, Woody Herman, Stan Kenton... Hogyha ezeknek a sztároknak a nevét látjuk vagy halljuk, a zenész illetve a jazz-zenész szó mellett feltűnik egy igen ismert kifejezés is: big-band. A szó túlságosan egyszerű és pontos ahhoz, hogy bárkit is félrevezessen vagy kétségek között hagyjon afelől, hogy mit is jelent és még az angolul kevésbé — vagy egyáltalán nem tudók is könnyűszerrel megfejthetik minden különösebb ráfordítási nehézség nélkül. A fent említett zenészek talentumát dicsérik, hogy ők ebben a műfajban ezzel a nem mindennapi felállással tették nevüket ismertté. Nálunk pedig annyira helytálló a „nem mindennapi” kifejezés, hogy az e kategóriákba tartozó együttesek vezetőinek felsorolása — egy-két kivételtől eltekintve — komoly elméleti és gyakorlati kutatómunkát igényelne. De minthogy minden rosszban van valami jó, — nemrégiben alakult egy ilyen „nagyvállalat”. A kifejezés nem olyan szánta, mint amilyennek első olvasásra tűnik, mivel az együttes pontos neve: Big Band Rt.

Próbáink az egyetem nyújtóthont, így senki ne lepődjék meg ha szombatonként az épület előtt elhaladva szokatlan hangokat hall —

az épület kiállt (?) már ennél rosszabb tortúrákat is. A zenekar vezetője, tanára, formálójá Tomcsik Rudolf — akit bizonyára még többen ismernek. Ő adott igen érdekes információkat arról a fennállásában és tagjai életkorát illetően is fiatal együttesről, önmagáról és a hazai jazzról.

Hogyan vetődött fel a Big Band Rt. megalakításának ötlete? — Ezek a srácok a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán tanulnak és pedig a konzervatórium jazz tanzsákán tanítók. Ők kerestek meg azáltal a kérelemmel, hogy vállaljam el a vezetést, és egyben a korrepetálást, mivel ők klasszikus zenét tanulnak, a jazz-szel nehezebben boldogulnak. A gólyabáljukon először játszottak így együtt. En vittem a ritmus szekciót, ők pedig a fúvós kórusokat alkották. Csupán annyi kérésem volt, hogy a próbákra rendszeresen járjanak el, mivel egy ilyen társasjátékban, ha már egy-két ember is hiányzik, a következő alkalommal előről kell kezdeni.

Egy együttes életében igen rövid idő ez a néhány hét. Milyenek az első tapasztalatok?

Nagyon ügyesek a fiúk és ami igen lényeges. Hajlandók is tenni valamit azért, hogy zenélhessenek, feloldják. Ők ezt iskola után csi-

nálják, tehát vállalják ezt a többletmunkát, fáradságot, ami egy ilyen közös gyakorlással jár. Annak idején — éppen itt a KÖZGÁZ-on — én is egy ilyen big band-ben kezdem játszani. Egy mérnök-zongorista volt a zenekarvezető, aki leírta az amerikai hangszereleket, és azokat játszottuk. Például a Bergendy testvérek is ugyanebben a KÖZGÁZ big bandben kezdték és még több — ma már ismert — jazz-zenész is így indult el a pályán. A srácoknak is jó stílusgyakorlatot jelent, mert soha nem lehet tudni, hogy az életben hova keverednek, s akkor már nem lesz előttük idegen ez a terület sem, meg tudják majd állni a helyüket.

Mi az oka annak, hogy nálunk kevés a big-band? A zenészek vonakodnak a megalakítástól, vagy a közönség nem igényli?

Ez egy bizonyos fokig már-már társadalmi probléma. A fúvós hangszereket nem tudnak megélni még a vendéglátóiparban sem. Egy zenésznek manapság négy-öt-száz forintos gázsija van, ez pedig 16 embert számítva kifeizhetetlen. Ez csak így öntevékeny alapon megy. Régebben voltak big bandek, de amikor jött a beátkorszak, mindenki gitározott és arról evv kicsit megelégedtek. Pedig az embereknek szükségük van arra, hogy mást is kapjanak, igaz, ez nem populáris műfaj.

Hogyan alakult ki az, hogy melyik hangszerről hány játszik a Big Band Rt-ben? Mi indokolja a jazzben kevésbé használt tuba részvételét?

A felállás hagyományos. Egy ilyen nagy zenekart általában négy vagy öt trombita, négy-öt pozán, öt szaxofon és a normál ritmus alkot. A

tuba nálunk kényszermegoldás, mivel baritonszaxofonunk nincsen, viszont a tubával kitűnően lehet helyettesíteni. Van még olyan lehetőség, hogy kürtösök és fafúvósok jönnének. Ha tudunk olyan hangszereket szerezni, akkor ők is be tudnak szállni. És ez már megint új hangzást jelent.

Hogyan foglalnád össze azoknak, akik nem ismerik, vagy nem szeretik a big bandet, hogy miért szép és jó, miért kell a kis együttesek mellett jó big bandeknek is léteznüük?

A big-band-játéknek az a lényege, hogy természetesen hangszerekből adódnak össze azok az akkordok, melyeket egy zongorista egyedül le tud fogni. De pontosan a hangszerek hangszíne adja meg azt a varázst, amit egy ilyen hangzás el tud érni. Az ismert Glenn Miller pozanos, az amerikai légierő zenekarában játszott. Tudott dolog az, hogy zenekar akkoriban nem tudott megélni anélkül, hogy ne énekeltek volna. Tehát a zenekar vitt magával szólót, vagy maga a zenekar énekelte. Glenn Miller volt az egyetlen, aki csak zenekari számokkal, csak instrumentális zenével aratott világsikert és a számaikat a mai napig is játsszák.

Mert az igények megnövekedtek, és az a fiatal ember — én azért tudom követni, mert elég régóta vagyok ebben a szakmában — aki tíz évvel ezelőtt Beatles-rajongó volt, ma már másképp látja a világot. Egvébent szándékomban áll Beatles-számokat is feldolgozni. Ha az ember saját stílusában csinálja, akkor az ugyanolyan jó. Arról nem is beszélve, hogy egy bizonyos réteget vonzzunk ezzel.

V. S.

Szakosodási kirándulás a déli végeken

Régen nyolc óra volt, amikor, teljessé vált a Sülkösre induló kis csapat. Bár az előző napon megírt előrehozott matek-zárthelyin mintegy ötvenen „vettünk részt”, egyetemünk buszában a sofőrrel és a kísérőkkel együtt húszan ha lehetünk.

Megindultunk százötven kilométeres utunkra. Az ég kékjét csak néhány repülőgépkondenzcsíkából képződött „felhő” tarkította, a Nap melegen sütött. Talán a nagyszerű időjárás is az agrár szak szervezőinek érdeme... Jó hangulatban haladtunk el egy városka mellett, ahol mi, fiúk zöldruhás korszakunk heteit töltöttük. Annak idején.

Már jó ideje az Alföld tökéletes síkságán haladtunk, amikor déli irányban megpillantottunk egy délibábot. Az Alföldről kiemelkedő délibábdombon tarkos délibábközség épült. Már kezdődött csodálni, amikor kiderült, hogy nem délibáb az, hanem meg-

Megerkeztünk az állami gazdaság udvarára. Fotó: Balázs

érkeztünk Sülkösre. Pár nap után felérkeztünk a magasságában környezetéhez képest hegyvidékiek számító község főutcájára. Meglepő kilátás nyílt az alant elterülő Alföldre.

Sülkösön székelt a Hosszúhegyi Állami Gazdaság. Ide szervezte kirándulásunkat az agrár szak. S hogy milyen jól választották a szervezők színhelyet, s hogy mi, a résztvevők milyen jól tettük, hogy eljöttünk, arról szóljon a cikk.

Buszunk pár perc vesztelés után tovább indult. Ekkor már velünk volt Sztanovics András a gazdaság közgazdásza is, aki az érsekcsanádi telepre kalauzolt bennünket. Itt a pusztá középebe települt barátságos, reprezen-

tatív kultúrteremben az A. G. hangos reklám diamútorát tekintettük meg, miután vendéglátónk ismertette munkahelyének gazdasági eredményeit — majd saját munkájáról beszélt. Erdemes elidőzni néhány beszédes adatnál.

A Hosszúhegyi Állami Gazdaság kiemelt kategóriájú, nagyvállalat. Fő profilja a gyümölcs (csemegekukorica, alma) a szőlő és a bortermelés. Igyekeznek a teljes vertikumot kielégíteni minden ágazatban. Nagyszerű és izlelhető példák erre a bor és pezsgő palackfolyamok, melyek az Állami Gazdaságból kerülnek ki. 2400 dolgozót foglalkoztatnak. Az egy főre eső termelési értékük 77-ben 330 ezer forint, összesen 780 mil-

lió forint. Ebből a bor-pezsgőtermelés értéke 300 millió forint! Érdekességként megemlíteném: bormúzeumában 37 ország 961 palack bora sorakozik.

Mi a dolga egy agrárközgazdásznak? Első nekirugaszkodásra az a válaszuk, hogy sok. Sok, mert kevés van belőlük és nagy a kereslet irántuk. (Ez a fizetésben is meglátszik.) Sokan mondják, hogy az agrárközgazdász egyenlő a főkönyvelővel. Hogy ez nem igaz, arról Sztanovics András meggyőzött bennünket. Mondhatnánk vicceket a többi szakokról is, de a csipkelődéseket hagyjuk inkább a szakosodási verseny utánra.

A diakköcs ismertetés után igazán sajnáltuk, hogy a hároméves reklámprogram részben elavult. Ugyanis ma már nem holmi szárazföldi géppel permeteznek, hanem saját helikopterrel...

Pár perccel és kilométerrel ezután finoman megebédeltünk. Közeledett a nap csúcspontja... Megtekintettük a hatalmas és máris „kinőt” hűtőházat, pár kiló almával megkönnyítettük a lábunkat. Majd beléptünk a nagy üstök hosszú csokigyök, a falba és a föld alá rejtett hordók világába, a bor és pezsgő üzembe. Kóstolásra invitáló márkanevek hangzottak el: Carmen Rouge, Csaba Gyöngyest. Nem kenyerem a szeszreklám, de megemlítem; határozatos érvelést dobta be a „szakirányulás” befolyásolására. A borkóstoló teremben hétféle igazságot szolgáltak fel kis csapatunk tagjainak. (Ha hin-

ni lehet „a borban van az igazság” mondásnak...) Megvizsgáltuk a nedűk habtartását, színét, átlátszóságát, illatát, és meg is rágtuk őket. De a legtöbben már a harmadik fajta után úgy nyilatkoztak, hogy nekünk már mind egyforma...

Majd útnak indultunk hazafelé. Egy bolt előtt találkoztam hajdani katona korom vezetékes rajának kocsi-jával, a rögtön mindenki által felismert és körülvert Király főtörzsszel és egy centvigó „Júniusi hallal”. Csodás véletlen volt ez a találkozás. Majd

még egy kézfogás és nótázó csapatunkkal elindult buszunk. Így búcsúztunk a déli végektől. Már a Solt-síkságon szüggelődöttünk, de még mindig énekelünk. Amolyan igazi, hamisítatlan középsulis — kirándulási hangulatban telt el a délután. Ez pedig ritkán adatott meg még eddig a jelenlegi első évfolyamnak.

Nagyon köszönjük hát az agrár szaknak ezt a kirándulást. A kirándulás óta még inkább úgy érzem, hogy várnak ránk munkák és érdekes lehetőségek ezen a szakon. Én rászavazok.

Balázs Gusztáv

Egyiket a másik után, avagy nekem már mind egyforma. (Fotó: Balázs)

Pályázati felhívás

A Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont pályázatot hirdet: „A tananyag kiválasztásának és elrendezésének elvei és eljárásai a felsőoktatásban” témakörben.

Ebben a témakörben a pályamunka tárgya szabadon választható, tájékoztatásul azonban javasolunk néhány témát:

- A tananyagkiválasztás elrendezés elméleti alapjai a felsőoktatásban (a felső fokú tanterv általános elméleti kérdései);
- Valamely szak vagy ágazat képzési folyamatában elsajátításra előirányzott ismeretek és készségek kiválasztása és elrendezése elveinek és eljárásainak elemző bemutatása;
- Matematikai módszerek alkalmazásának lehetőségei a tantervkészítésben.

Valamennyi témával kapcsolatban különös érdeklődéssel várjuk a legújabb korszerűsítési törekvéseket tükröző pályamunkákat.

Pályázati feltételek:

1. Pályázni egyénileg vagy munkaközösségben készült, eddig még nem publikált tanulmányal lehet.
2. A tanulmány terjedelme kb. 2–3 szerzői fv.
3. A pályázat beadásának határideje: 1978. november 30.
4. A pályázat jelleg. A pályázók személyi adataikat zárt borítékban, a jellege feltüntetésével csatolják a beküldött tanulmányhoz.
5. A pályamunkákat négy gépelt példányban kérjük a következő címre: Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont, 1431. Bp., Rigó u. 16.
6. A pályázat eredményét a kutató központ munkatársaiból és felkért külső szakértőkből álló bíráló bizottság a Felsőoktatási Szemle 1979. áprilisi számában teszi közzé.
7. A pályázattal összefüggő további felvilágosításért dr. Török Sándor tudományos munkatárshoz lehet fordulni. (Tel.: 119–022.)

Pályadíjak:

I. díj: 15 000 Ft, II. díj: 12 000 Ft, III. díj: 8 000 Ft.

A pályamunkákért a Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont — kiadásuk esetén — a kitűzött díjon felül az 1/1970. MM. sz. rendeletben megszabott keretektől szerzői tiszteletdíjat fizet. E rendelet szerint honoráljuk a nem díjazott pályaműveket is, amennyiben részben vagy egészben kiadásra kerülnek, vagy anyagukat a további kutatás munkájában felhasználjuk.

Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont

SZÓL A RÁDIÓ...

Minden szobában harsog a zenedoboz. Zenét, üzenetet közvetít: „Két színházjegy eladó holnap este.” Kissé hosszúra nyúlt látogatás miatt a szobátárs kirekedt; a rádió keresztlékeri: engedjék végre be! Milyen nagyszerű találmány ez a rádió?!

A vélemények megoszlanak. „Általában későn érek haza, nem szoktam hallgatni.” „Egyetlen előnye, hogy ki lehet kapcsolni.” „Nemcsak hallgatom, néha írok is a stúdió számára egy-egy anyagot.”

A „gyerekképzős” időszak körülbelül fél évig tartott. Még most sem lehet „komoly felmóttnek” tekinteni, de már határozottan „kamaszodik”. — minden szobába egyet. Nem tudok pontos összeget mondani, de 100 000,— forint körüli kiadást jelentett. Ezenkívül segített az egyetem, a szerelési költségeket is ők fedezték, ami kétszer-háromszor ennyibe került. Papp Béla elvtárs és munkatársai sokat segítettek, főleg az anyagi fedezet előteremtésében.

Komolyra fordítva a szót: a Kinizsi kollégium rádiójáról van szó. Hogyan is indult?

— Úgy kezdődött, hogy az igény felmerült, de pénzünk nem volt — mondja Stafira Zsuzsa, a kollégium igazgatója. — Körülbelül négy éve — amióta én itt vagyok — tudatosan elkezdtünk gyűjteni erre a célra. Félretettük a nyári és egyéb alkalmi munkák fizetéseit. Tavaly ősszel lett annyi pénzünk, hogy meg tudtuk venni a hangszórókat

den szobában van hangszóró, sürgősebb dolgokról azonnal lehet értesíteni a srácokat. Ezenkívül a szakmai érdeklődést és a kulturális igényt is jobban ki tudjuk majd elégíteni — legalábbis a lehetőség adott. Sok diáknak van hanglemezyűjteménye, ezután a rádió segítségével nemcsak ketten-hárman hallgathatják esteként, hanem az egész kollégium.

Ezek voltak az elvárások a rádióval szemben. Az első hónapokban csak zene ment, később gondoltak műsorszervezésre, politikai adásokra, kommentárokról; idővel kialakult egy bizonyos rendszer az adásokban. Tulajdonképpen még a mai napig sem indult be minden tervezett rovatunk, de azért nagyon örülünk neki, szívesen hallgatjuk.

A rádió vezetőjét, Zelhoffer Róbertet természetesen munkahelyén, a földszinti stúdiószobában találom. Forognak a magnoszalagok, harsognak a hangfalak, erősítők, egy srác éppen leadja a szignált: kezdődik az adás! Első pillanatban meglepő látvány a sok gomb, vezetékek, ki- és bemenetek, kapcsolók. Ekkor veszem csak észre a kis táblát a falon: „Mielőtt szétszerelnéd a cuccot, gondoldj arra, hogy a technikai érzedek milyen primitív — vajon vissza tudod-e ugyanúgy dugdosni a dugókat?”

— Mi lesz a mai műsor? — kérdezem Robit. — Kedd napokon irodalmi vetélkedőt, néhány novellát, Örkény-egypereceseket szoktunk a zene közé iktatni, ez az irodalmi nap. Hétfőn jazz, csütörtökön vegyes műfajú — általában új — számokat mutatunk be. Komolyzenét pénteken hallgathatnak a kollégisták. Meglepően népszerű ez a műfaj, mint most kiderült.

— Szerdáról nem beszéltem. Adásszűnet? — Nem, éppen ellenkezőleg. A szerdai nap a sláger: kíváncsi műsor. Lehet kérni is, küldeni is valakinek egy-egy számot, s beolvassuk a kísérőszöveget is. Ez a műsor a legmunkaigényesebb, különböző szalagokon vannak a kért számok, mindegyiket meg kell keresni. Olyankor mindig nagy itt a hangzavar, teljes a káosz, csörög a telefon, sokan személyesen jönnek le kérni ezt-azt. De azért mi is ezt az adást élvezzük a legjobban. Olyan igazi rádiós! Minden adás élőben megy, a konferálás is. Ezzel volt egy kis „bakik” az elején, ugyanis elfelejtettük lekeverni a mikrofont a bemondás után, így a

kért számmal együtt lehet hallani olyanokat is, hogy „megtaláltam már”, „siess egy kicsit”, de nyomdafestéket nem tűnő dolgok is elhangzottak az egész kollégium fülehallatára...

— Olyan népszerű ez az adás, hogy a szerdai kosárlabdameccsre már alig akarnak elmenni — szól közbe Klári, a rádió egyik bemondója.

— Az ináulásnál hogy fogadták a hallgatók a rádiót? — Öszintén szólva nem nagy lelkesedéssel. A legtöbb ellenérv az volt, hogy nincs rendes tv-je sem a kolezsnak, minek a flanc, a rádió?! De aztán megbarátkoztak vele, úgy érzem, a többség már nem bánja, hogy megvan.

Abban viszont igazuk van a reklamálókknak, akik a hangerő miatt szólnak. Ugyanis a szobai hangszórókat csak ki-bekapcsolni lehet, de a hangerőt szabályozni nem. Ha valaki el is zárja a rádiót, a szomszédok akarva-akaratlanul mindent hall.

— Mennyi a műsoridő? — Este nyolckor kezdünk, körülbelül három-három és fél óráig az adás.

— Kik vesznek részt a rádió munkájában?

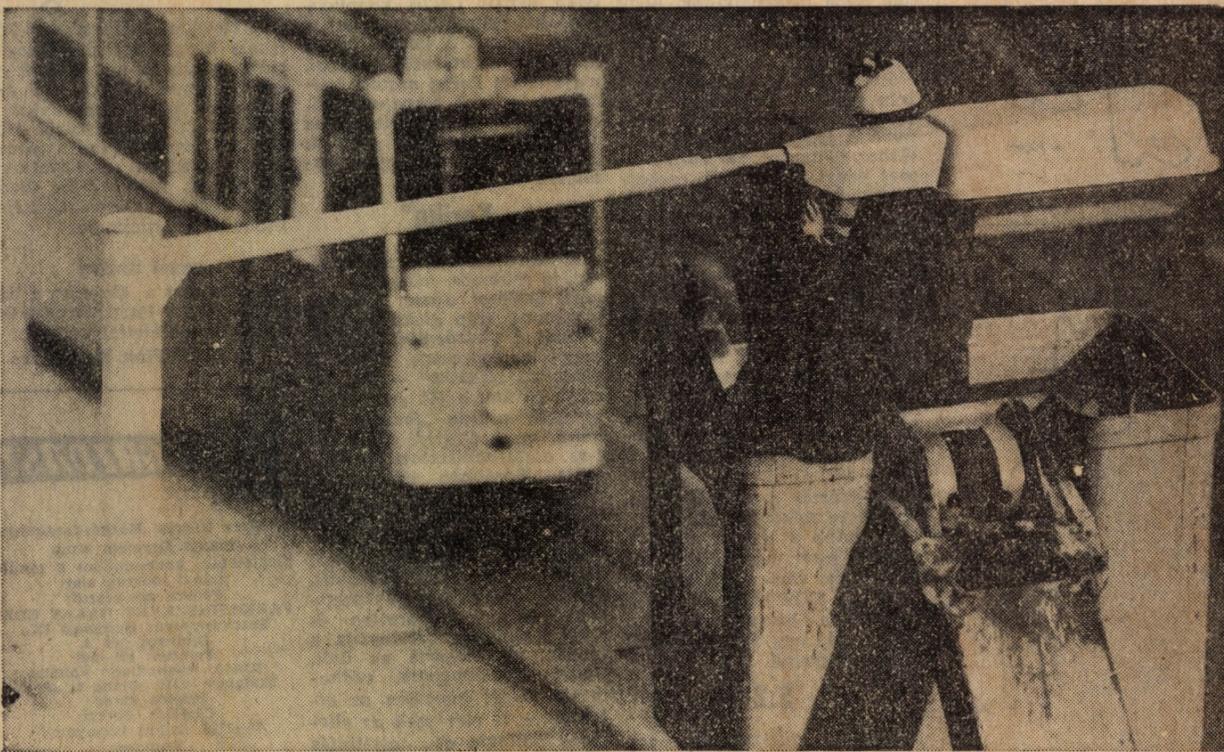
— Állandó „munkatárs” nagyon kevés van. Bejárogatnak ide sokan, akik kíváncsiak, s aztán általában itt is maradnak. (Egy tipikus dolgot hadd meséljek el: tanév elején kérdőíveket osztottunk szét; többek között a klub és a rádió programjáról volt benne szó. Arra a kérdésre, hogy szívesen részt vennél-e a stúdió munkájában, 200 (!) igen válasz jött. Két hét múlva a megbeszélésen nyolcan voltak.)

Tehát nekünk kell kapcsolatot keresni olyanokkal, akiknek lemezüik vagy akár csak egy-egy jó ötletük van. A stúdiósok is azokból kerülnek ki, akiknek van anyaguk, felszerelésük. Az itt levő magnók és a lemezjátszó baráti ajándék, ezekre már nem futotta a pénzünkből. Szeretnénk még egy riportermagnót, sok-sok szalagot és új lemezeket. De már eddig is sokat kaptunk az egyetemről, nem lehetünk telhetetlenek!

Robi október óta minden estéjét itt tölti és irányítja a munkát. Ma már nevére meséli a kezdeti nehézségeket (technikai érzék). Az első hónapokban megpróbálkoztak esti tornával is, s olyan jól sikerült, hogy a gondnok néni kétségbeesve jött: földrendés van? „A, dehogyan csak a földszinttől a tetőig mindenki tornázik...”

Egressy Gabriella

Már csak a tavasz hiányzik

Tavaszi nagytakarítás

A felvételt készítette: Fáth Péter

Főiskolás kosárlabda-fesztivál

Ugy tartják, hogy a kosárlabda az egyetemisták, főiskolások játéka. Való igaz, számtalan példát lehetne felsorolni külföldről is a kosárlabdázás egyetemi kultuszát illetően, de hazánkban is majdnem minden valamire való felsőoktatási intézmény rendelkezik ilyen szakosztállyal. Így hát nem csoda, hogy a sportág jelentős hazai eseményének számít a főiskolai bajnokság. Idén, március 29. és április 1. között a Műszaki Egyetem szépen fellobogzott tornaterme adott otthont ennek a rendezvénynek.

Családias hangulat jellemezte a négynapos versenysorozatot. Am ez nem meglepő, hiszen valahogy az egész sportágra ez a jellemző nálunk. Nem hiányoztak ezúttal sem a jól megszokott arcok: az edzők, szakvezetők, bírók, intézők, mecénások, fogadott és fogadatlan prókátorok, az állandó kibicék, és persze a játékosok.

A résztvevők

Rangos mezőny gyűlt össze mind a fiúknál, mind a lányoknál, akár a csapatokat, akár a játékosokat nézzük. Mindkét nemben képviseltette magát a TF, a Műszaki Egyetem, az ELTE, s nagy örömmünkre a Közgáz, míg a fiúk között Sopron és Keszthely, a lányoknál pedig Eger és Szeged szerepelt. Erős csapatok mérköztek tehát egymással, hiszen Keszthelyt például az NB I-es körmendi együttes képviselte. Ha a játékosok névsorát böngésszük, ott is találhatunk sok I. osztályú és néhány válogatott kosararast. A színvonalról egyébként különösen a MAFC, a TF, az ELTE és a Körmend (bozsánát: Keszthely) gondoskodott.

Játékvezetés

Sokat emlegetett, úgymond hálás téma volt ez alkalommal is a bíraskodás. Visszataszító

számomra, ha edzők és játékosok másban már nem is látják a hibát, a vereségek okait, mint a gyenge, s ilyenkor általában részrehajló játékvezetésben. Am, amikor a csapatok tagjai függetlenül az eredménytől, egyöntetűen azt állítják, hogy a bíró nem is részrehajló, hanem egyszerűen nem ért hozzá, akkor arra érdemes odafigyelni. Egyszóval nem irigylésre méltó a stp mesterinek helyzete. De a játékosok sem angyalok. Persze, hogy nem azok, hiszen, ha lehet, rájátszanak a dolgokra, esetleg alattomosan, észrevétlenül szúrják bé a tuskéket, vagyis igyekeznek a játékvezetőt átverni.

Hárman a padon

A Közgáz női csapata kétségtelenül három játékosra épül, a korábban NB I-es csapatokban szerepelt Kakucsi Ritára, Molnár Agira és Varga Zsuzsára.

Folyik a bemelegítés az egyik mérkőzés szünetében; az ilyenkor szokásos kosárradobásokat és egyéb labdás gyakorlatokat végzik a lányok. Az egész csapat a pályán van, csak hárman hiányoznak: Kakucsi Rita, Molnár Ági, Varga Zsuzsa. Véletlen ez, vagy nem? Ki tudja? Végére is sztarok!

A lányok

Szebbik csapatunk híven a hagyományokhoz, idén is bejutott a hatos döntőbe. A rajt is jól sikerült: értékes két pont a MAFC ellen, majd három pontos bravúros győzelem az egri lányok fölött. Két balsikerű fellépést követően (TF, ELTE) az utolsó játéknapon csapatunk még a harmadik helyért játszhatott. Valami igazi csattanót, sziporkát vártunk a Szeged ellen, nevezetesen a bronzérmert. A lányok természetesen gondoskodtak csattanóról, méghozzá nem is akar-

milyenről: simán, gond nélkül kikaptak. Elvégre tisztelik a napot; április 1. volt, s ez volt az ő tréfájuk. Eltekintve ettől a közzjátéktól, nem vallottak szégyent kosaras lányaink, az ötödik hellyel! Az elsőseget különben magabiztosan az ELTE szerezte meg, s a torna gólkirálynője is innen került ki: a válogatott Lerner Zsuzsa személyében, aki 107 pontot dobott.

Eredmények: Közgáz—MAFC 59:56, Közgáz—Eger 65:62, Közgáz—TF 66:74, Közgáz—ELTE (BEAC) 67:91, Közgáz—Szeged 48:70.

A fiúk

Csapatunk döntőbejutása is már szép bravúrnak számított. A férfi mezőny erősebb volt, mint a női, hiszen négy jó képességű NB I-es csapat és két vezető NB II-es együttes mérközött egymással. Kétszer kaptak több mint 100 pontot a mieink, a rutinos MAFC-tól, illetve a TF-től, megszorongatták viszont a nagyraotott és kulturáltan játszó kosarasokból álló körmendi gárdát, ellenben fájdalmas vereséget szenvedtek, az akkor gyenge napot kifogó ELTE-től. Az egyetlen, ám mindenképpen értékes győzelmet a soproniak fölött aratta a Közgáz. A tornán együttesünk alkalmanként szellemes, látványos megoldásokat is produkált Némethi vezetésével. Helytálltak a fiúk, s felülmúlva az előzetes várakozást, az ötödik helyet sikerült megszerezniük. Ez feltétlenül dicséretes teljesítmény. A legjobb főiskolai csapat címet egyébként egy évig a TF viselheti, míg a legtöbb pontot a körmendi Szűcs szerezte, szám szerint 143-at.

Eredmények: Közgáz—TF 78:102, Közgáz—MAFC 78:115, Közgáz—ELTE 70:79, Közgáz—Keszthely (Körmend) 70:85, Közgáz—Sopron 76:72.

Borsi

A kaucuklabda birodalmából

Úgy látszik a tavasz jó hatással van az asztaliteniszezőkre. Vonatkozik ez a sportág hazai kiválóságaira éppúgy, mint egyetemünk legjobbjaira. Gergelyék halomra nyerték az érmeket a márciusi EB-n Duisburgban, míg Bodrogiék áprilisban tették ugyanazt a debreceni főiskolás bajnokságon.

Tarolás

Nyolc fiú és hat lány képviselte a KÖZGÁZ-t az április 3-5. között lezajlott vetélkedésen, amelyre 30 felsőoktatási intézmény nevezte a legjobb asztaliteniszezőit. Egyetemünknek szép hagyományai vannak már a főiskolás bajnokságokon, így ezúttal sem vallhattak szégyent pingpongosaink. Nem is adták alább négy első, négy második, és egy harmadik helynél. S ha meggondoljuk, hogy mind a hét versenyszámban döntőt játszhattak a mieink, akkor igazán le a kalappal előttük. Női egyéniben Lukács Irén második lett, párosban a Lukács, Merényi kettős bizonyult a legjobbnak, ugyanígy a Gábor, Pásztor pár bronzérmert nyert, míg a női csapatversenyben is egyetemünk vitte el a pálmát. A férfiaknál egyéniben Bodrogi második lett, párosban a Németh, Bodrig duó diadalmaskodott, férficsapatunk ezüstérméhez jutott, míg a Bodrogi, Merényi vegyespáros, a Németh, Lukács kettős előtt végzett az első helyen. Legeredményesebben Merényi, Lukács és Bodrogi szerepelt a versenyen, de kellemes meglepetés volt, az első Németh József helytállása is.

Örvendtes a fiúk előbbrelépése, felzárkózása, mivel eddig inkább a lányok vitték a prímet: most már kifejezetten tekintélye van a főiskolások között a KÖZGÁZ-nak asztaliteniszben, hiszen ezt a tarolást még egy vérbeli tekéző is megirigyelné.

5:2

Bejártú egyetemisták egy csoportja látogatott hazánkba április 11-17. között. Buda-

pesten egyetemi csapatok ellen játszottak kosárlabda, röglabda és asztalitenisz mérkőzést. Ez utóbbit április 13-án, csütörtökön az aulában egyetemünk pingpongcsapata ellen bonyolították le. Jó néhány néző asszisztált a barátságos találkozóhoz, amely ünnepélyes zászlócserevel és együttesünk számára nem kis hidegzuhannyal kezdődött. Az első két mérkőzésen Lakos Ernő és Perkö István egyaránt simán, két játszmában kikaptak ellenfelétől. Így 2:0-ás vezetésre tett szert a bejártú egyetem csapata. Ezután a KÖZGÁZ „ársa”, Bodrogi következett, aki könnyedén győzött. Az első kör tehát 2:1-es vendégvezetéssel zárult. Ezután mind Perkö, mind Lakos maradt a pályán, s előbb a III. évfolyam pénzügyes Perkö szoros küzdelemben, három játszmában, majd a III. évfolyam iparos Lakos könnyebben, két játszmában nyert, s máris fordult a kocka. 3:2-es KÖZGÁZ-vezetésnél Bodrogi, majd ismét Perkö aratott győzelmet, s ezzel csapatunk körülbélül egy óra leforgása alatt 5:2 arányban jobbnak bizonyult a bejártú egyetemistáknál.

„Karika”

A bejártúak elleni mérkőzésen is többször felcsattant a taps Bodrogi József egy-egy látványos, szép alakítása után. Ő volt a „húzóember”, akár csak a debreceni főiskolás viadalon. „Karika” — így becézik barátai a IV. éves pingpongost, utalva „focista” lábaira — a Ceglédi VSE NB I-es asztaliteniszcsapatának a tagja. Korábban ifjúsági és utánpótlás-válogatott volt; utóbbiban olyan jól csengő, ismert nevű játékosokkal ütközött egy asztalnál, mint például Frank Béla és Takács. Játékán látszik is előképzettsége, kulturáltan, éretten és nagy biztonsággal irányítja a labdát, jól forgatja az ütőt. Egy-egy villámgyors, védhetetlen ütést követően az ellenfélnek is már csak az elismerő bólintás és csettintés kedves kötelessége, sportszerű gesztusa marad.

Kérdem tőle, mire vihette volna, ha nem az egyetemre, hanem a kaucuklabdára fordított volna nagyobb figyelmet. Ezt válaszolja: „Egy hat-szoros Európa-bajnok mondta nekem. Ha újra kezdenék az életet, akkor biztos nem áldozna ennyit a sportolásra, inkább tanulna. S ez a hat-szoros Európa-bajnok Berczik Zoltán volt, a válogatott jelenlegi sikeres edzője. En úgy érzem, jól választottam az egyetemmel, s örülök, hogy emellett asztaliteniszben is eljutottam valameddig. Szerintem nem lehet egysíjűleg magas szinten sportolni és egyetemre járni, illetve csak ritka, kivételes adottságú emberek esetében.”

B. L.

Finn vendégek

A Helsinki Közgazdasági Főiskola háromtagú diákdelegációja április 28-án (pénteken) érkezik egyetemünkre. Ez alkalomból fotókiállítás nyílik a Helsinki Főiskola életéről. Helye: a földszinti galéria (pénztárral szemben). A következő hét elején, május 2-án (kedden), délután 5-kor Diákélet Finnországban címmel

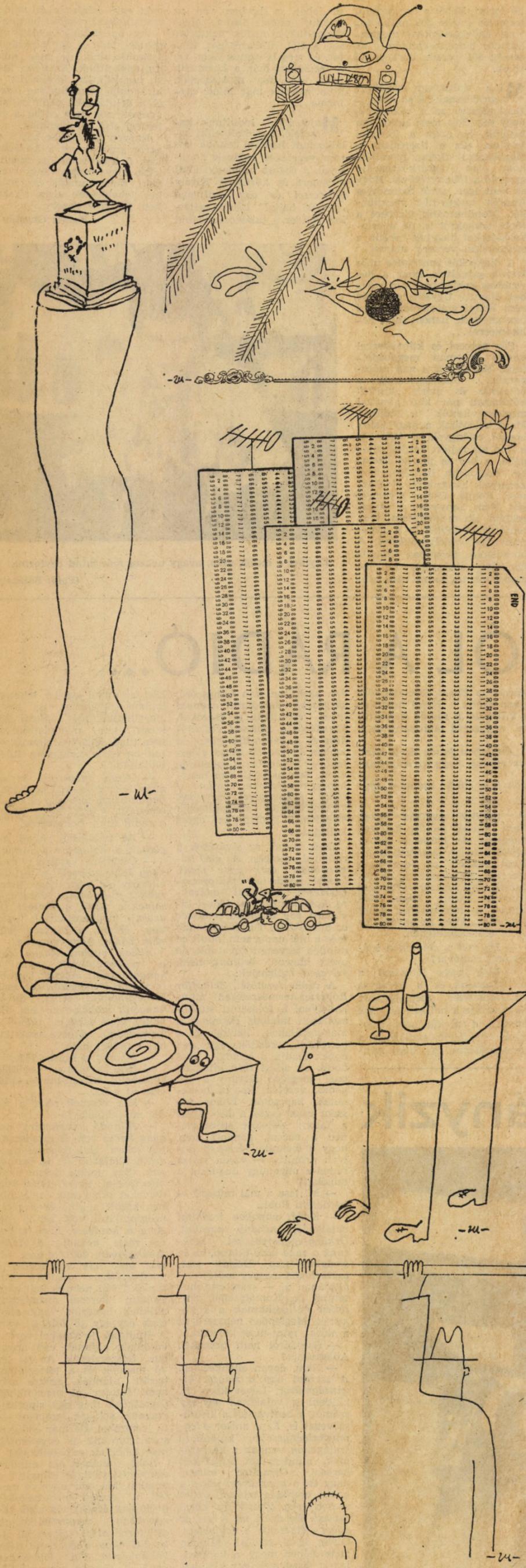
angol nyelvű

előadást tart a klubban a delegáció egyik tagja. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

NKB Finn Referatúra

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Megjelenik kéthetente a tanulmányi időszak alatt
Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKYNE HALAY EDIT
Szerkesztőség: Budapest IX.,
Dimitrov tér 8.
Telefon: 174-548
Kiadó: Hiriapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha L. tér 8.
Felelős kiadó:
Csollán Ferenc
78-1576. Szikra Lapnyomda
Budapest
Felelős vezető:
Csöndes Zoltán
vezérigazgató

Halász Géza rajzai